

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Zhodnocení systému tvorby rezerv a opravných položek ve vybrané obchodní
společnosti

Evaluation of Reserves and Adjustments Creation System in the Selected
Business Company

Student: Monika Kuchtíková
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Šárka Kryšková, Ph.D.

Ostrava 2015

Zadání bakalářské práce

Student: **Monika Kuchtíková**

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně

Téma: Zhodnocení systému tvorby rezerv a opravných položek ve vybrané
obchodní společnosti
Evaluation of Reserves and Adjustments Creation System in the Selected
Business Company

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Význam a tvorba rezerv
3. Význam a tvorba opravných položek
4. Tvorba rezerv a opravných položek v obchodní korporaci Pars nova, a.s.
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetnictví podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-448-4.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Účetní souvztažnosti podnikatelských subjektů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 352 s. ISBN 978-80-7478-486-6.

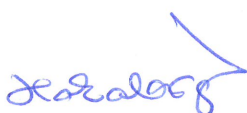
RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2014*. 14. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 1144 s. ISBN 978-80-7263-853-6.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

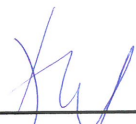
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Šárka Kryšková, Ph.D.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 07.05.2015

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 1, 2, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 7. 5. 2015

Monika Kuchtíková

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Význam a tvorba rezerv	6
2.1	Právní úprava rezerv	7
2.2	Členění rezerv	8
2.2.1	Rezervy podle zvláštních právních předpisů	9
2.2.1.1	Bankovní rezervy.....	11
2.2.1.2	Rezervy v pojišťovnictví.....	11
2.2.1.3	Rezervy na opravy hmotného majetku	11
2.2.1.4	Rezerva na pěstební činnost.....	13
2.2.1.5	Ostatní rezervy	14
2.2.2	Účetní rezervy	14
2.2.3	Rezervy podle IFRS	16
2.3	Tvorba rezerv (účtování).....	18
2.4	Odložená daň k rezervám.....	19
2.4.1	Účtování o odložené dani	20
2.5	Inventarizace rezerv	21
2.6	Zachycení rezerv ve výkazech.....	21
3	Význam a tvorba opravných položek	22
3.1	Právní úprava	23
3.2	Členění opravných položek.....	24
3.2.1	Opravné položky k dlouhodobému hmotnému a nehmotnému majetku	24
3.2.2	Opravné položky k zásobám	24
3.2.3	Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku	25
3.2.4	Opravné položky k pohledávkám.....	25
3.2.4.1	Účetní opravné položky k pohledávkám	26
3.2.4.2	Zákonné opravné položky k pohledávkám	26
3.2.5	Opravné položky podle IFRS.....	30

3.3	Tvorba opravné položky (účtování).....	30
3.4	Odložená daň k opravným položkám.....	31
3.5	Inventarizace opravných položek.....	31
3.6	Zachycení opravných položek ve výkazech.....	32
4	Tvorba rezerv a opravných položek v obchodní korporaci Pars nova a. s.	33
4.1	Představení a charakteristika společnosti.....	33
4.2	Opravné položky	36
4.2.1	Opravné položky k dlouhodobému majetku	36
4.2.2	Opravné položky k zásobám	37
4.2.3	Opravné položky k pohledávkám.....	39
4.3	Účetní rezervy.....	40
4.3.1	Rezerva na budoucí náklady u dílčí fakturace	41
4.3.2	Rezerva na osobní náklady z ročních odměn.....	41
4.3.3	Rezerva na nevyčerpanou dovolenou předchozího roku.....	42
4.3.4	Rezerva na neuplatněné smluvní pokuty a penále	42
4.3.5	Rezerva na záruční opravy.....	43
4.3.6	Rezerva na ekologii	44
4.3.7	Rezerva na zaměstnanecké požitky	45
4.3.8	Rezerva na daň z příjmů	47
4.3.9	Zákonná rezerva na opravy hmotného majetku.....	47
4.4	Vliv opravných položek a rezerv na VH	48
4.5	Opravné položky a rezervy ve výkazech společnosti Pars nova a. s.	50
5	Závěr.....	52
	Seznam použité literatury.....	54
	Seznam zkratk	56
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

V současné době tvorba rezerv a opravných položek patří mezi aktuální témata z důvodu prověřování a dodržování zásady opatrnosti v účetnictví obchodních korporací. Rezervy a opravné položky jsou účetním nástrojem, který věrně a poctivě zobrazuje ekonomickou situaci společnosti v účetnictví. Z celospolečenského hlediska může nedostatečná tvorba rezerv a opravných položek v obchodních korporacích způsobit zkreslení výsledku hospodaření, který může ovlivnit hodnotu obchodní korporace. V případě obchodovatelných akcií na burze může dojít i k nadhodnocení ceny akcií, což může způsobit klamání minoritních akcionářů a také obchodníků na volném akciovém trhu.

V praxi to znamená, že do hospodářského výsledku (zisku) promítne účetní jednotka všechna předpokládaná rizika a ztráty i v případě, že ještě nenastala a není známo kdy a v jaké výši nastanou.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část obsahuje dvě kapitoly o problematice rezerv a opravných položek. V praktické části bude zhodnocen systém tvorby rezerv a opravných položek ve vybrané obchodní společnosti. Opodstatněnost využívání rezerv a opravných položek bude ověřena při provedené inventarizaci.

První teoretická část bude zaměřena na význam a tvorbu rezerv jak z daňového tak i z účetního hlediska včetně jejich zaúčtování, správného vykazování rezerv v účetních výkazech.

V další teoretické části bude detailně popsána tvorba, význam a jednotlivé typy opravných položek. Jejich následné zaúčtování a další zachycení v rozvaze, výkazu zisku a ztráty a příloze k účetní závěrce.

V poslední, praktické části bude představena společnost Pars nova a. s. z pohledu náplně práce a veškerých rizik souvisejících s podnikáním a následnou tvorbou rezerv a opravných položek z pohledu daně z příjmů, zákona o rezervách a z hlediska zákona o účetnictví.

V celé práci bude použita metoda popisování, komparace, analýzy a následné zhodnocení.

Cílem práce bude zhodnocení dosavadního využívání a rozdílnost ve vykazování rezerv a opravných položek podle Českých účetních standardů a Mezinárodních standardů účetního výkaznictví v obchodní korporaci Pars nova a.s..

2 Význam a tvorba rezerv

Rezervou se rozumí budoucí možné vynaložení peněžních prostředků vyplývající ze skutečností, které nastaly před okamžikem vytvoření rezervy a staly se do rozvahového dne. A dále by také mohly nepříznivě ovlivnit výsledek hospodaření v budoucnu. Rezervy chápeme jako budoucí možný dluh nebo výdaj, který dosud nevznikl, ale důsledkem předcházejících událostí vzniknout mohl. Slouží k pokrytí neočekávaných závazků a výdajů, avšak zpravidla není předem známa jeho výše a přesný okamžik uskutečnění.

Pokud účetní jednotka vyhodnotí potřebu tvořit rezervu, tak v průběhu jednoho nebo několika účetních období před očekávaným nákladem bude zahrnovat do nákladů poměrnou část z celkové výše. Celkovou část rezervy a její roční poměrnou část zjistíme buď odhadem, nebo výpočtem. Zahrnutím poměrné části celkové rezervy do nákladů příslušného účetního období si účetní jednotka vytvoří potřebné zdroje pro krytí budoucích nákladů (dluhů).

Důležitým důvodem, proč se rezervy v účetnictví vytvářejí, je dodržení zásady opatrnosti a dodržení věcné a časové souvislosti mezi vynaloženými náklady a obdrženými výnosy. U rezerv je většinou znám pouze účel (titul), zatímco hodnotová výše a období, jehož se rezerva týká, se pouze odhaduje.

Ryneš (2014) tvrdí, že rezerva se považuje za zdroj cizí z těchto důvodů:

- vyjadřuje „potenciální“ závazek vůči třetím osobám,
- předpokládá se vynaložení výdajů v budoucích obdobích (vnitřní dluh účetní jednotky).

Ačkoliv se rezervy považují za cizí zdroj, nevykazují se jako závazky (dluhy), protože v okamžiku jejich vzniku a tvorby neexistuje faktický dluh vůči třetí osobě v právním slova smyslu. Z hlediska obchodního práva tedy rezervy nejsou definované jako závazek (dluh), jedná se o účetní kategorii (viz §26 odst. 3 zákona o účetnictví).

Mezi největší problémy při tvorbě rezerv patří správné stanovení výše rezervy. Tvorba rezerv ovlivňuje výši výsledku hospodaření (tvoří se na vrub nákladů), tím má vliv i na výši vyplacených podílů na zisku. V případě, že se tvoří rezervy podle zvláštních předpisů, má rezerva vliv i na základ daňové povinnosti (často bývá

kontrolována finančním úřadem). Proto je velmi důležité doložit (zdůvodnit) výši vytvořených rezerv (nejméně) při každé inventarizaci.¹

Randáková (2008, s. 43) stručně charakterizuje rezervy:

- „rezervy se tvoří k pokrytí budoucích výdajů, jejichž příčiny vznikají v běžném období v souladu se zásadou opatrnosti,
- je znám účel (věcné hledisko),
- je pravděpodobné, že odtok finančních prostředků v budoucnu nastane,
- není známo období, kterého se týkají,
- není známa přesná částka – provádí se odhad,
- při inventarizaci se posuzuje výše a odůvodněnost vytvořených rezerv,
- zůstatky rezerv se převádějí do následujícího účetního období,
- rezervy nesmí mít aktivní zůstatek,
- rezervy není možné používat k úpravám výše ocenění,
- účetní jednotka ve vnitropodnikové směrnici stanoví tituly pro tvorbu rezervy, jejich výši a způsob tvorby a užití.“

2.1 Právní úprava rezerv

Postup tvorby a použití rezerv a jejich následné účtování nalezneme v těchto předpisech:

- zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZoR),
- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZoÚ),
- vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- Český účetní standard č. 004 – Rezervy (dále jen ČÚS),
- Mezinárodní standard účetního výkaznictví – IAS 37,
- vnitřní předpis o rezervách.

---

¹ Rezervy a opravné položky. [online]. Dostupné na http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d33596v43045-rezervy-a-opravne-polozky/?search_query=%24index%3D1196

Každá účetní jednotka, která vytváří rezervy, by měla mít vytvořený vnitřní předpis, který bude poskytovat informace o:

- termínu inventarizace rezerv (minimálně 1x ročně k okamžiku sestavení účetní závěrky),
- postupu při jejich použití (čerpání),
- období počátku jejich tvorby,
- jejich výši,
- označení rezervy a její zařazení.

„Vnitřní předpis by měl upravovat postupy u rezerv majících oporu v zákoně o daních z příjmů, ale především u rezerv, které účetní jednotka vytváří z důvodů správného vyjádření hodnoty majetku a závazků a v souladu se zásadou opatrnosti“, jak tvrdí Kolektiv autorů (2014b, s. 36).

2.2 Členění rezerv

Rezervy můžeme členit a nahlížet na ně z různých pohledů. Dále je podle nich rozdělujeme na jednotlivé druhy např. podle těchto hledisek:

1. podle určení rezervy

- a) rezervy s účelovým určením – tento druh rezerv se vztahuje k určitému majetku, kde lze v budoucnosti předpokládat vznik velkých výdajů, které by podstatným způsobem mohly změnit výsledek hospodaření (např. rezerva na opravu majetku),
- b) rezervy s obecným určením – tyto druhy rezerv, oproti předcházejícímu bodu, se nevztahují ke konkrétnímu majetku a zásadně mají obecnější charakter. Tvoří se na budoucí vznik výdajů, které jsme identifikovali (např. rezervy na ztráty z podnikání, na dovolenou).

2. podle vztahu k dani z příjmů

- a) daňové (zákonné) rezervy – význam, tvorba a použití je stanoveno zvláštním daňovým zákonem - zákonem o rezervách,
- b) nedaňové (účetní) rezervy - význam, tvorba a použití se tvoří na základě vnitřní směrnice, kterou si účetní jednotka vytvoří dle svého rozhodnutí. Tyto účetní rezervy neovlivňují daňový základ.

3. podle oblasti hospodaření účetní jednotky, kterou rezervy ovlivňují

Mohou se vztahovat k:

- provozní (účtová skupina 55),
- finanční (účtová skupina 57),
- mimořádné (účtová skupina 59) činnosti účetní jednotky.

4. dle vyhlášky² podle toho, jak vstupují do rozvahy:

- B.I.1 Rezervy podle zvláštních právních předpisů – splňují podmínky stanovené zákonem o rezervách,
- B.I.2 Rezervy na důchody a podobné závazky – vytvářejí se, pokud účetní jednotka má povinnost na základě smlouvy nebo ze zákona vyplácet zaměstnancům důchody nebo podobné požitky,
- B.I.3 Rezerva na daň z příjmů – vykazuje se v případě, kdy okamžik sestavení účetní závěrky není shodný s vyčíslením daně,
- B.I.4 Ostatní rezervy – zde najdeme účetní (nedaňové) rezervy.

Obr. 2.1 Členění rezerv

Zdroj: Kolektiv autorů (2014b), vlastní zpracování

2.2.1 Rezervy podle zvláštních právních předpisů

Jedná se o daňové a zákonné rezervy, jejichž tvorba a čerpání je upravena pravidly stanovenými v daňových a dalších zákonech³. Tyto daňové rezervy znamenají pro účetní jednotku kromě odložení části výsledku hospodaření do cizího kapitálu, také odložení daňové povinnosti. Tvorba rezervy u této skupiny znamená

² § 16 vyhlášky 500/2002 Sb.

³ Např. zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, zákon o ochraně a využití nerostného bohatství, zákon o odpadech atd.

uznání daňového nákladu ještě před jeho samotným vynaložením. Velkou výhodou v období ovlivněném možným rizikem, kterou stát dovoluje, je neplacení odpovídající části daní, které zaplatí až při zrušení zákonné rezervy.

O tvorbě rezervy uplatňované jako výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle § 3 odst. 3 ZoR se musí vždy účtovat nebo být uvedena v daňové evidenci. Účetní jednotka nemůže uplatňovat tvorbu rezervy mimoúčetně při úpravě základu daně v daňovém přiznání, musí o ní řádně účtovat. Účetní jednotka má povinnost v souvislosti s podáním daňového přiznání prověřit odůvodněnost tvorby rezerv a její skutečný stav porovnat s výší, kterou může uplatnit.

Ve zdaňovacím období⁴, kdy pominou důvody, pro které byly vytvořeny, se rezerva zruší. Důvodem pro zrušení může být použití, zrušení rezervy pro nepotřebnost, ukončení podnikatelské činnosti nebo nájmu, zrušení stálé provozovny na území České republiky, vstup do likvidace či rozhodnutí o vyhlášení konkursu.

Pokud zákon o rezervách stanoví povinnost ukládat peněžní prostředky ve výši rezerv na samostatný účet a tato podmínka nebude splněna, rezerva se taktéž zruší. Pro jednotlivé účely tvorby rezervy vždy poplatník zřídí jeden zvláštní vázaný účet, který je veden buď v českých korunách, nebo v eurech.

Zákon o rezervách (§2 odst. 1) považuje za zákonné rezervy:

- a) bankovní rezervy,
- b) rezervy v pojišťovnictví,
- c) rezervy na opravy hmotného majetku,
- d) rezerva na pěstební činnost,
- e) ostatní rezervy.

Vzhledem k tomu, že bakalářská práce je orientována na výrobní podnikatelský subjekt, budou výše uvedené rezervy (bod a, b, d) charakterizovány pouze teoreticky.

---

⁴ Podle § 3 odst. 1 ZoR se rozumí „zdaňovací období daně z příjmů právnických osob, pokud trvá nejméně 12 kalendářních měsíců, nebo pokud je kratší než 12 měsíců, ale začíná rozhodným dnem fúze nebo přechodu jmění na společníka anebo rozdělení obchodní korporace. U fyzických osob je zdaňovacím obdobím kalendářní rok.“

2.2.1.1 Bankovní rezervy

Ve zdaňovacím období mohou banky vytvářet rezervy na poskytnuté bankovní záruky za úvěry poskytnuté bankami jako výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle ZDP. Výše bankovních rezerv nesmí přesáhnout výši 2 % průměrného stavu poskytnutých bankovních záruk za úvěry poskytnuté bankami. Tyto rezervy je možno tvořit nejen k bankovním zárukám, které byly sjednány podle českého práva (§ 313 a nasl. Obč.Z.), ale také k bankovním zárukám poskytnutým podle srovnatelného právního předpisu členského státu Evropské unie. Musí být použito právo státu, který je členským státem Evropské unie, a to i přesto, že použití tohoto práva právo příslušného státu EU umožňuje.

2.2.1.2 Rezervy v pojišťovnictví

Tyto rezervy slouží ke krytí rizik činnosti pojišťoven. Z technických rezerv v pojišťovnictví podle zákona upravujícího pojišťovnictví (zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví) se pro účely zjištění základu daně z příjmů v období, za které se podává daňové přiznání, uznává tvorba rezerv zaúčtovaná podle ZoÚ, která je výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Jedná se o technické rezervy na neživotní pojištění (rezervy na nezasloužené pojistné, na pojistná plnění, na prémie a slevy, vyrovnávací rezervy, rezervy pojistného neživotních pojištění a rezervy na splnění závazků z ručení za závazky České kanceláře pojistitelů).

Dále se jedná o technické rezervy na životní pojištění (rezervy na nezasloužené pojistné, na pojistná plnění, na prémie a slevy, rezervy pojistného životních pojištění, rezervy životních pojištění, rezervy pojistného neživotních pojištění a rezervy na splnění závazků z použité technické úrokové míry a ostatních početních parametrů).

Podle § 6 odst. 2 ZoR u poplatníka se sídlem mimo území České republiky je tvorba technických rezerv výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů maximálně do výše, kterou by mohl uplatnit poplatník se sídlem na území České republiky.

2.2.1.3 Rezervy na opravy hmotného majetku

Rezervy na opravy hmotného majetku řadíme mezi nejpoužívanější a nejznámější druh rezerv, které se využívají jako nástroj daňové optimalizace. Rovnoměrným

zahrnováním nákladů na opravy mezi daňové výdaje již před samotnou opravou než oprava začne, nedochází k nárazovému snížení výsledku hospodaření po provedení oprav. Pro tvorbu této zákonné rezervy se může poplatník rozhodnout, protože to není jeho povinností.

Před zahájením tvorby rezervy na opravu hmotného majetku by účetní jednotka měla nejprve posoudit, zda se jedná o skutečnou opravu, nikoliv údržbu nebo technické zhodnocení.

„Opravou se odstraňují účinky částečného fyzického opotřebení nebo poškození za účelem uvedení do předchozího nebo provozuschopného stavu. Uvedením do provozuschopného stavu se rozumí provedení opravy i s použitím jiných než původních materiálů, dílů, součástí nebo technologií, pokud tím nedojde k technickému zhodnocení.

Údržbou se rozumí soustavná činnost, kterou se zpomaluje fyzické opotřebení a předchází poruchám a odstraňují se drobnější závady“, jak uvádí Kolektiv autorů (2014c, s. 193).

Uhrazovací povinnost (neboli deponování peněžních prostředků) znamená, že na speciální vázaný bankovní účet musí účetní jednotka, která tvoří tuto rezervu, uložit peněžní prostředky nejpozději do termínu pro podání daňového přiznání. Pokud však včas a ve správné výši nejsou peněžní prostředky deponovány na bankovní účet, musí účetní jednotka dle § 7 odst. 4 ZoR rezervu v tomto zdaňovacím období zrušit. Jde o to, aby účetní jednotka měla dostatek finančních prostředků před zahájením opravy, na jejíž účel byla rezerva tvořena.

Tato rezerva se může vytvářet pouze u majetku, který je podle ZDP odpisován 5 a více let. Což jde o hmotný majetek, který je zařazen pouze ve 2. až 6. odpisové skupině. Dále tento majetek musí vlastnit osoba, která chce rezervu vytvářet nebo osoba, která se písemně zaváže pronajímateli a bude mít právo s tímto majetkem hospodařit.

Pokud má být rezerva daňově uznatelná, nesmí jít o druh majetku, na který plánujeme modernizace a rekonstrukce, na majetek určený k likvidaci, pravidelně se opakující opravy. Dále také na opravy majetku, které nějak souvisí s důsledkem škody a jinými nepředvídatelnými událostmi.

Rezerva se nemůže vytvářet na technické zhodnocení a samotné pořízení hmotného majetku.

Plánovanou výši rezervy pro jedno zdaňovací období určíme takto:

$$rezerva = \frac{\text{rozpočtované náklady na opravu}}{\text{počet let mezi rokem zahájení rezervy a uskutečnění opravy}}$$

Rezerva na opravy hmotného majetku musí být tvořena alespoň 2 zdaňovací období. Pro určení počtu zdaňovacích období můžeme zahrnout i zdaňovací období, kdy dojde k zahájení tvorby rezervy. V tomto případě však nemůžeme do zdaňovacího období zahrnout období zahájení samotné opravy.

Tab. 2.1 Maximální doba tvorby rezerv na opravu DM

Odpisová skupina	Počet zdaňovacích období
2.	3
3.	6
4.	8
5.	10
6.	10

Zdroj: § 7 odst. 8 ZoR

2.2.1.4 Rezerva na pěstební činnost

Rezervou na pěstební činnost, kterou mohou vytvářet účetní jednotky, se rozumí obnova lesa a veškeré výchovné činnosti prováděné v porostech do 40 let jejich věku, ochrana lesa a opatření k obnově porostů s nevhodnou nebo náhradní dřevinnou skladbou. Rezerva se vytváří podle výše vytěženého objemu dřevní hmoty v kubických metrech, čerpá se při realizaci pěstební činnosti. Pokud tyto výkony nejsou realizovány v rozpočtovém objemu, rezerva se zúčtuje a zruší.

Rezervu na pěstební činnost, která je výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, mohou v období, za které se podává daňové přiznání, vytvářet poplatníci daně z příjmů, kteří jsou povinni podle zvláštního zákona provádět obnovu, ochranu a výchovu lesních porostů.

Podle §10a ZoR se peněžní prostředky musí deponovat (ukládat) na samostatný účet v bance a nesmějí být zahrnuty do majetku poplatníka v insolvenčním řízení. Peněžní prostředky na zvláštním vázaném účtu mohou být čerpány pouze pro účely k tomu určené.

2.2.1.5 Ostatní rezervy

Mezi ostatní (daňové) rezervy řadíme podle ZoR § 10 tyto rezervy: rezerva na odbahnění rybníka, rezerva na sanaci pozemků dotčených těžbou, rezerva na vypořádání důlních škod, rezervy, u nichž zvláštní zákon uvede, že jde o výdaj na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Spolu s rezervou na pěstební činnost jde v podstatě o „ekologické“ rezervy, které jsou rovněž daňově účinné.

2.2.2 Účetní rezervy

Rezervy, které nebyly detailně popsány výše, se řadí k rezervám účetním, nedaňovým nebo ostatním. Protože se nejedná o výdaj na dosažení, zajištění a udržení příjmů (§ 24 odst. 2i ZDP), budou tyto náklady připočitatelnou položkou k základu daně. O tvorbě, čerpání a účtování účetních rezerv si rozhoduje účetní jednotka ve své vnitropodnikové směrnici a stanovuje si vlastní pravidla. Avšak dílčí tvorba a použití je popsáno v Českém účetním standardu pro podnikatele č. 004 – Rezervy.

Účetní jednotka, která může vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu⁵, nemusí vytvářet rezervy podle § 26 odst. 3 ZoÚ týkající se rezerv, s výjimkou rezerv podle zvláštních právních předpisů (Kolektiv autorů, 2014b).

Toto tvrzení znamená, že účetní jednotka není povinna tvořit účetní rezervy, může tvořit rezervy podle ZoR.

Vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu znamená:

- účetní jednotky mohou používat pouze skupinové syntetické účty podle směrné účtové osnovy uvedené v příloze vyhlášky,
- je možno spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize -> americký deník,
- je povoleno tvořit opravné položky a rezervy podle ZoR,
- účetní závěrka bude sestavena ve zjednodušeném rozsahu,
- účetní jednotka vedoucí zjednodušený rozsah nemusí používat ani analytické ani podrozvahové účty.

---

⁵ Ten, kdo nesplňuje povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem (brutto hodnota aktiv je vyšší než 40 mil. Kč, roční úhrn čistého obratu překračuje hodnotu 80 mil. Kč, průměrný stav zaměstnanců přesahuje 50 osob), nebo ty, o nichž to stanoví zvláštní zákon.

Mezi účetní (nedaňové) rezervy podle § 26 ZoÚ řadíme tyto:

- rezerva na rizika a ztráty,
- rezerva na daň z příjmů,
- rezerva na důchody a podobné závazky,
- rezerva na restrukturalizaci,
- technické rezervy.

Rezerva na rizika a ztráty

Tyto rezervy vytváří účetní jednotka v okamžiku, kdy jí jsou známa budoucí rizika nebo ztráty z podnikání na základě současných skutečností, podle jednotlivých případů, kde je možné tato rizika očekávat. Nelze ji tvořit na obecná podnikatelská rizika, účetní jednotka musí předem odhadnout výši rezervy. Na základě dlouholetých zkušeností se však může provést úsudek o výši rezervy a poté výši rezervy odůvodnit.

Rezerva na daň z příjmů

Jestliže okamžik sestavení účetní závěrky a vyhotovení daňového přiznání předchází řádnému vyčíslení daně a zaúčtování výše předpokládané daně, v tomto případě se vykazuje rezerva na daň z příjmů. Rezerva je však tvořena pouze na základě odhadu pro budoucí úhradu ve prospěch finančnímu úřadu. V příštím roce se zaúčtuje skutečná daňová povinnost a rezerva se zruší.

Rezervu musí účetní jednotka snížit o uhrazené zálohy na daň z příjmů.

Rezerva na důchody a podobné závazky

Pokud má podnik ze zákona nebo smlouvy povinnost vyplácet zaměstnancům důchody a jiné požitky, je nucen tvořit rezervu na důchody a podobné závazky.

Např. zavedení prvků důchodového spoření zaměstnavateli pro svoje zaměstnance.

Rezerva na restrukturalizaci

Rezerva na restrukturalizaci se tvoří a čerpá výhradně na náklady uvedené ve vyhlášce (§ 16 odst. 4 – *„náklady nezbytně nutné k uskutečnění programu restrukturalizace, které nesouvisí s pokračujícími aktivitami účetní jednotky“*). O tvorbě a účtování rozhodne příslušný orgán (společníci) schválením tzv. programu restrukturalizace.

Nesmí jít však o přímé náklady na marketing, náklady na přeškolení nebo přemístění zaměstnanců, kteří budou nadále zaměstnanci.

Typickým příkladem je rezerva na odstupné.

Ostatní rezervy neuvedené v zákoně o účetnictví

Během podnikatelské činnosti ve zdaňovacím období se můžeme setkat s celou řadou rizik, na která budeme nuceni tvořit ostatní rezervy. Kolektiv autorů (2014b, s. 405) uvádí podrobnější popis rezerv z provozní, finanční nebo mimořádné činnosti na:

- „*soudní spory,*
- *smluvní pokuty a penále,*
- *opravy majetku nad rámec zákona o rezervách,*
- *poskytnuté mimořádné záruky.*“

2.2.3 Rezervy podle IFRS

Komplex Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS) je zaměřen na vyhlášení účetních standardů a globalizaci celosvětových jednotných účetních výkazů v rámci Evropské unie. Některé české obchodní korporace, zvláště kapitálové společnosti, sestavují účetní výkazy jak podle české úpravy, tak podle IFRS.

Rezerva podle standardu je chápána jako závazek s nejistým časovým rozvrhem a výší. Pojem rezerva nelze užívat dle standardu v souvislosti s položkami vzniklými ze snižování hodnoty aktiv (odpis nebo tvorba opravné položky). IAS 37 se zabývá odlišením dohadných položek pasivních a rezerv. Podstatným rozdílem je, že se s rezervami pojí větší míra neurčitosti z hlediska výše a načasování peněžních odtoků než s dohadnými položkami pasivními. Rezervy vyžadují oddělené vykázání.

Rezervy, podmíněné závazky a podmíněná aktiva podle Mezinárodního účetního standardu IAS 37 oproti českému účetnictví lze tvořit jen rezervy na restrukturalizaci a také rezervy na tzv. nevýhodné smlouvy.

Rezerva na restrukturalizaci se podle IFRS zaúčtuje tehdy, jsou-li splněna obecná kritéria vykazování rezerv (např. podrobný plán na restrukturalizaci nebo zveřejněna případně zahájena restrukturalizace, aby bylo jisté, že k tomu dojde). Tyto podmínky jsou nastaveny proto, aby management těsně před koncem období úmyslně nemanipuloval s výsledkem hospodaření prostřednictvím tvorby rezerv a přitom k restrukturalizaci vůbec nedojde.

Nevýhodná smlouva se definuje jako smlouva, jejíž nevyhnutelné náklady, nutné ke splnění smluvních povinností, převyšují ekonomický prospěch, který je podle smlouvy očekáván. Jako příklad lze uvést smlouvu o pronájmu objektu, kdy společnost oproti původnímu očekávání tento objekt nevyužije, ale nájemné bude muset dál hradit bez možnosti odstoupení od smlouvy. V období, kdy se smlouva stala nevýhodnou, musí společnost přistoupit k tvorbě rezervy v souladu se zásadou opatrnosti a aktuálním principem.

Vykazování rezerv v účetnictví

Standard určuje pravidla rozpoznání, oceňování a vykazování rezerv, avšak o účtování rezerv podle IFRS není ve standardu zmínka. V praxi jsou využívány 2 postupy pro účtování.

1. První možnost je, že rezervu účtuje účetní jednotka přímo do nákladů, vynaložené náklady se účtují jako snížení rezervy jako vypořádání z pokladny či bankovního účtu. Účet rezervy v nákladech není snižován, zůstatek je pouze upravován pro nadbytečnost nebo nepotřebnost. Nedochází zde k tvorbě a snížení rezervy přes stejné účty opačným způsobem jako v českém účetnictví. Je na rozhodnutí a na kreativitu účetní jednotky, jak k tvorbě přistoupí.
2. Druhým postupem může účetní jednotka rezervu zahrnout jako součást ocenění majetku v rozvaze. Jedná se o výjimečné situace, kdy se rezerva do nákladů dostane až prostřednictvím zvýšených odpisů. Úroky vzniklé přepočtem rezervy na současnou hodnotu v jednotlivých letech je nutné také zahrnout do nákladů.

Existují významné rozdíly mezi pojetím rezerv v účetních předpisech ČR a pojetím IAS 37. Nejpoužívanější rezervou v českém účetnictví je rezerva na opravy hmotného majetku (při splnění podmínek ZoR je daňově uznatelným výdajem). Tato rezerva a další (odbahnění rybníka) nelze však podle IFRS uznat jako závazky a jejich tvorba není v souladu s IAS 37. České účetní předpisy oproti IFRS věnují těmto významným a specifickým součástí účetní závěrky poměrně malou pozornost. Nedostatečně jsou specifikována pravidla pro tvorbu rezerv, vyjma daňově uznatelné rezervy. Ale i tyto zákonné rezervy jsou v rozporu s IAS 37 i ostatními IFRS (Dvořáková, 2014).

2.3 Tvorba rezerv (účetování)

Účetování o tvorbě a čerpání rezerv provádíme v průběhu účetního období nebo až při uzavírání účetních knih. Toto účetování by mělo být upraveno ve vnitřním předpise společnosti, popř. zákonným předpisem, pokud jde o zákonné rezervy. Tvorba, čerpání a zrušení zákonných rezerv by měla probíhat až na konci zdaňovacího období (viz § 3 odst. 1 zákona o rezervách).

Tvorba rezervy se účtuje na vrub příslušného nákladového účtu (na stranu MD), tím dojde ke snížení výsledku hospodaření běžného účetního období ve prospěch budoucích účetních období, kdy nastane určitá hospodářská operace (riziko) a rezerva bude čerpána. Souvztažně s účetováním na straně MD, účtujeme na příslušný rozvahový účet účtového skupiny 45 - Rezervy (na straně D).

Jedná se o zadržení částky z dosud nevykázaného zisku (Kolektiv autorů, 2014b).

Příslušné nákladové účty podle účtového rozvrhu:

- 552 – Tvorba a zúčtování rezerv podle zvláštních právních předpisů
  - jde-li o (zákonné) rezervy tvořené podle ZoR,
- 554 – Tvorba a zúčtování ostatních rezerv
  - jde-li o (účetní) rezervy, které souvisí s provozní činností,
- 574 – Tvorba a zúčtování finančních rezerv
  - jde-li o rezervy, které souvisí s finanční oblastí,
- 584 - Tvorba a zúčtování mimořádných rezerv
  - jde-li o rezervy souvisící s mimořádnou činností,
- 599 - Tvorba a zúčtování rezervy na daň z příjmů.

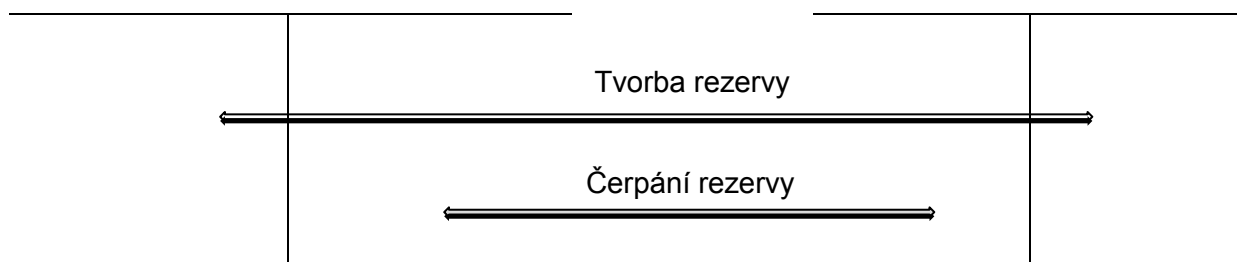
O použití, čerpání nebo zrušení rezerv pro nepotřebnost účtujeme přesně opačně, než byly rezervy tvořeny. Tedy na vrub účtové skupiny 45 - Rezervy a souvztažně na příslušný nákladový účet skupiny (55, 57, 58, 59). Pasivní zůstatky rezerv se převádějí do následujícího účetního období, podléhají dokladové inventuře a při inventarizaci se posuzuje jejich výše a odůvodněnost.

Důležité je analytické rozčlenění jednotlivých rezerv v účetnictví a ke každé rezervě je nutné zvlášť vést kartu, kde se eviduje každoroční tvorba a následně i čerpání.

Schéma 2.1 Účtování tvorby a rozpuštění rezervy na skupinových účtech

55, 57, 58, 59 – Tvorba a zúčtování OP

45 - Rezervy

Zdroj: vlastní zpracování

2.4 Odložená daň k rezervám

O odložené dani účtují a vykazují ji účetní jednotky, které sestavují účetní závěrku v plném rozsahu nebo účetní jednotky tvořící konsolidační celek. Ostatní účetní jednotky mohou o odložené dani účtovat a vykazovat ji dobrovolně.

„Odložená daň vzniká z přechodných/dočasných (ne tedy trvalých) rozdílů mezi účetním a daňovým pojetím účetních případů. Odloženou daní může být buď odložený daňový závazek, nebo odložená daňová pohledávka.

Odložený daňový závazek představuje výši daně z příjmů, kterou bude muset účetní jednotka zaplatit v budoucích obdobích z titulu těchto přechodných rozdílů. Naproti tomu odložená daňová pohledávka nám představuje výši daně z příjmů, o kterou se nám v budoucnosti daň z příjmů pravděpodobně sníží.“⁶

„Odpisy, opravné položky a rezervy představují nejobvyklejší případ, kdy se může účetní jednotka setkat s odloženou daní“, jak tvrdí Horad (2014, s. 23).

Pokud je rezerva tvořena na náklady, které budou v příštích zdaňovacích obdobích uznány jako náklady daňově uznatelné, je tvorba této rezervy titulem pro výpočet přechodného rozdílu a vznik odložené daňové pohledávky. Může jít například o rezervu na garanční opravy, smluvní pokuty nebo úroky z prodlení, náhrady škod třetím osobám, rezerva na odstupné.

V případě, že se rezervy tvoří na náklady, které nejsou na dosažení, zajištění a udržení příjmů, jedná se o trvalý rozdíl a uvedená tvorba takové rezervy nevstupuje do přechodných rozdílů (Ryneš, 2014).

⁶ Odložená daň. [online]. Dostupné na <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/odlozena-dan/>

2.5 Inventarizace rezerv

Účetní jednotka při inventarizaci rezerv zkoumá opodstatněnost a výši vytvořených rezerv. Inventarizaci se provádí minimálně 1x za účetní období. Zjišťuje se, zda je rezerva a její výše opodstatněná. Ověření opodstatněnosti vytvořených rezerv se zakládá na prověření, zda skutečnosti, které vedly ke vzniku rezervy, jsou nadále aktuální. Ocenění rezervy se provádí výpočtem, který musíme prověřit po stránce formální (správnost matematického výpočtu) a po stránce objektivní (aktuální, zastaralé, nadhodnocené, podhodnocené).

V průběhu dokladové inventarizace se můžeme setkat se situací, kdy budou odhalena určitá rizika. Toto nás povede k tvorbě nové rezervy nebo upravíme ocenění stávající rezervy.

2.6 Zachycení rezerv ve výkazech

V rozvaze najdeme rezervy v pasivech hned jako první položku cizích zdrojů na řádku B.I.⁷. Tento řádek v rozvaze je součtový a uvádí nám celkový konečný zůstatek rezerv.

Dalším výkazem, ve kterém se rezervy objevují je výkaz zisku a ztráty (VZZ). V druhovém členění se rezervy v provozní činnosti evidují v položce G – Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní činnosti. Ve finanční činnosti řadíme rezervy do položky M – Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční činnosti.

V účelovém členění VZZ najdeme rezervy z provozní činnosti v položce D – Jiné provozní náklady, zatímco ve finanční oblasti tyto rezervy řadíme do položky H – Jiné finanční náklady.

Mimo jiné by dodatečné informace o rezervách, které nelze vyčíst z rozvahy a výkazu zisku a ztráty, měly být popsány v příloze k účetní závěrce. Zde by měly být uvedeny jednotlivé zákonné a ostatní rezervy odděleně s uvedením počátečního stavu příslušné rezervy na začátku a na konci účetního období.

---

⁷ Příloha č. 1 k vyhlášce 500/2002 Sb.

3 Význam a tvorba opravných položek

„Opravná položka představuje dočasné nepřímé snížení hodnoty příslušného majetku, a to v případě kdy se při jeho inventarizaci prokáže, že tržní cena tohoto majetku je přechodně nižší než účetní hodnota. Nižším oceněním aktiv se snižuje výše vykázaného výsledku hospodaření a zároveň se zvyšuje věrohodnost účetních informací předkládaných v účetních výkazech“, jak uvádí Šebestíková a kol. (2013, s. 82).

Smyslem pro tvorbu opravných položek je vyjádření reálné hodnoty majetku v případě, že při inventarizaci byl zjištěn dočasný pokles hodnoty majetku a existuje další využití tohoto majetku. Opravné položky se účtují k rozvahovému dni v rámci účetní závěrky, kdy jsou zaúčtovány účetní případy směřující k věrnému a poctivému obrazu o účetní jednotce a s tím i související zásada opatrnosti. U většiny majetku (zásoby, dlouhodobý majetek) jde u tvorby opravné položky o daňově neúčinný náklad, který neovlivňuje daňový základ.

Z výše uvedeného vyplývá, že opravné položky představují účetní nástroj, který slouží účetním jednotkám k dodržení věrného a poctivého obrazu účetnictví, kdy nesmí být majetek nadhodnocen. Netvoří-li účetní jednotka opravné položky, dopouští se chyby v účtování a v prezentaci svého majetku v účetní závěrce. Výsledkem je tedy nedodržování zákona o účetnictví. Neuplatní-li však účetní jednotka opravné položky daňově (týká se jen pohledávek, jak bude uvedeno v samostatné části), pak nejde o porušení zákona, ale pouze o nevyužití možné daňové optimalizace a „ušetření“ na daních.

V případě majetku v cizí měně, ke kterému jsou tvořeny opravné položky, se k datu účetní závěrky tento majetek nejprve přepočítá kurzem České národní banky k rozvahovému dni a zaúčtují se kursové rozdíly. Teprve poté se vypočítají a zaúčtují opravné položky k aktuálně oceněné pohledávce. Změna kurzu ovlivní i již dříve vytvořené opravné položky.

O účetních opravných položkách však nemusí účtovat účetní jednotky, které vedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu (které účetní jednotky mohou vést účetnictví v zjednodušeném rozsahu, najdeme v § 9 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví). Pokud však tyto účetní jednotky tvoří opravné položky daňové, musí o nich účtovat. Podmínkou jejich daňové uznatelnosti je totiž jejich zaúčtování.

Randáková (2008, s. 42) přehledně charakterizuje opravné položky:

- *„opravné položky se vytvářejí pouze k jednotlivým druhům majetku,*
- *opravné položky se vytvářejí v případech snížení hodnoty majetku, které není trvalého charakteru nebo není vyjádřeno jiným způsobem (např. reálnou hodnotou),*
- *při inventarizaci se posuzuje výše a odůvodněnost vytvořených opravných položek,*
- *zůstatky opravných položek se převádějí do následujícího účetního období,*
- *opravné položky nesmí mít aktivní zůstatek,*
- *opravné položky nelze tvořit na zvýšení hodnoty majetku,*
- *opravná položka nikdy nemůže existovat sama o sobě, vždy musí existovat v souvislosti s konkrétním aktivem, jehož účetní hodnotu snižuje,*
- *v případě vyřazení aktiva, ke kterému je tvořena opravná položka, musí být tato opravná položka zrušena.“*

3.1 Právní úprava

Postup tvorby a použití opravných položek a jejich následné účtování nalezneme v těchto předpisech:

- zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZoR),
- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZoÚ),
- vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví,
- Český účetní standard č. 005 – Opravné položky,
- vnitřní předpis o opravných položkách.

3.2 Členění opravných položek

Směrná účtová osnova⁸ má v každé účtové třídě konkrétního druhu aktiva přidělenou účtovou skupinu pro opravné položky:

- k dlouhodobému majetku – účtová skupina 09,
- k zásobám – účtová skupina 19,
- ke krátkodobému finančnímu majetku – účtová skupina 29,
- k pohledávkám – účtová skupina 39.

3.2.1 Opravné položky k dlouhodobému hmotnému a nehmotnému majetku

Opravná položka k DNHM je méně častá než k ostatním druhům majetku. Vyplyvá to z definice dlouhodobého majetku – slouží dlouhodobě, nespotřebovává se, pouze se opotřebovává se snížením hodnoty prostřednictvím odpisů. Odpisy aktiva jsou nevratné, opravné položky je možné zrušit a opětovně zvýšit hodnotu majetku na původní hodnotu. Ke tvorbě opravné položky dochází v okamžiku, kdy zjistí účetní jednotka, že je užitná hodnota majetku podstatně nižší, než je vykazována v účetnictví po odečtení opravek a nepovažuje se toto snížení za definitivní (za snížení trvalého charakteru). K tomuto zjištění dojde v průběhu inventarizace (dokladovou i fyzickou kontrolou), kdy je posouzena jeho využitelnost a případná rizika ztráty např. z důvodu potenciálního prodeje majetku.

3.2.2 Opravné položky k zásobám

Opravná položka k zásobám je poměrně obvyklá z důvodu toho, že u tohoto oběžného majetku dochází k brzké zastaralosti a neprodejnosti. Zpravidla se posuzuje, zda ocenění zásob na skladě odpovídá jejich prodejní ceně. Pokud je tato cena nižší a toto snížení má přechodný charakter, je povinností účetní jednotky zahájit tvorbu opravné položky. Oběžným majetkem v podobě zásob rozumíme materiál, nedokončenou výrobu, polotovary vlastní výroby, výrobky, zvířata a zboží.

K tvorbě opravné položky dojde v případě, že účetní jednotka zjistí při uzávěrkových pracích pokles hodnoty zásob, přičemž existuje jejich další využití při prodeji nebo výrobě. Avšak se musí použít k jinému účelu, než byly původně určeny. Můžeme například zásoby, na které byla vytvořena opravná položka, použít jako předmět daru, nebo ho prodat se slevou nebo v případě nepoužitelnosti ho zlikvidovat.

---

⁸ Vyhláška 500/2002 Sb. příloha č. 4

Reálnou hodnotu zásob zjistíme v účetnictví porovnáním počátečního stavu hodnoty zásob a k nim vytvořenou opravnou položku.

Nejčastěji je tvorba opravné položky k zásobám používána u přebytných, nadnormativních zásob, u sezónních zásob, u zásob s různých důvodů znehodnocených, kdy však není k datu účetní závěrky znám plný rozsah znehodnocení (Šebestíková a kol., 2013).

3.2.3 Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku

Opravnou položku (přechodné snížení) k majetku zachycenému na účtech účtové skupiny 25 – Krátkodobý finanční majetek lze tvořit, pokud se týká jen cenných papírů a podílů v případech, že u nich nevzniká zákonná povinnost reálného ocenění (např. cenné papíry k obchodování, realizovatelné cenné papíry).

Z daňového hlediska se tvorba i čerpání opravných položek k majetkovým cenným papírům z nákladů vylučuje, nedochází k ovlivnění základu daně.

3.2.4 Opravné položky k pohledávkám

Nejčastěji se v praxi setkává účetní jednotka právě s tvorbou opravné položky k pohledávkám. Jde totiž o jediný případ majetku, ke kterému může být vytvářena opravná položka daňová uznatelná.

Tvorba opravné položky k pohledávkám se vytváří kvůli dočasnému krytí nesplacené pohledávky a k určitému datu musí být zrušena. Výše této opravné položky, k níž je tvořena, nesmí přesáhnout účetní hodnotu pohledávky. Zpravidla se tvoří na konci roku v rámci inventarizace, kdy vyhodnotí případná rizika spojená s její úhradou a její případnou nedobytnost.

Opravné položky k pohledávkám může tvořit každý poplatník, který je účetní jednotkou.

Opravné položky dělíme na účetní a zákonné, které jsou tvořeny v souladu zákonem o rezervách. Účtování na účtu 391 je nutno analyticky rozdělit na účetní a daňové opravné položky. Zvlášť účtujeme o opravných položkách vytvořených v souladu se zvláštním právním předpisem (ZoR) a o ostatních opravných položkách k pohledávkám. U nákladových účtů se zpravidla otevírají dva syntetické účty, pro daňově uznatelné opravné položky k pohledávkám a pro účetní, avšak daňově neúčinné opravné položky. Dále mohou být členěny analyticky z hlediska doby po splatnosti pohledávek. Účetní jednotka si může zvolit i další, detailnější členění na

analytické účty pro tvorbu opravných položek, pro zrušení opravných položek z důvodu odpisu pohledávky a pro zrušení opravných položek z důvodu úhrady pohledávky.

3.2.4.1 Účetní opravné položky k pohledávkám

„Při tvorbě účetní opravné položky k pohledávce vycházejí účetní jednotky ze své vnitropodnikové směrnice. Tvorbu provádějí tak, že k datu účetní závěrky zjišťují, jaký čas uplynul od doby splatnosti pohledávky“ (Šebestíková a kol., 2013, s. 83).

Tvorbu a využití účetních opravných položek upravuje § 55 vyhlášky č. 500/2002 Sb.. Záleží však na rozhodnutí účetní jednotky a vyhotovení účetní interní směrnice, jakou velkou část pohledávky od určité doby splatnosti použije k vytvoření opravné položky.

Návrh tvorby účetní opravné položky k pohledávkám pro účetní jednotky:

6 měsíců po splatnosti	50 % hodnoty pohledávky
12 měsíců po splatnosti	100 % hodnoty pohledávky

3.2.4.2 Záonné opravné položky k pohledávkám

Má-li účetní jednotka výše zmíněným způsobem vytvořeny účetní opravné položky, pak nastupuje daňová analýza těchto opravných položek. Tato kategorie opravných položek se tvoří a rozpouští podle příslušných ustanovení zákona o rezervách, jejichž tvorba představuje pro společnost daňový náklad. O tyto položky si může účetní jednotka snížit daňový základ.

Šebestíková a kol. (2013, s. 84) uvádí, že pokud ZoR neurčí jinak, opravné položky nelze tvořit k pohledávkám:

- „vzniklým z titulu cenných papírů a ostatních investičních instrumentů,
- z úvěrů, půjček, ručení, záloh,
- z plnění ve prospěch vlastního kapitálu, úhrady ztráty společnosti,
- ze smluvních úroků a pokut, poplatků z prodlení, penále a jiných sankcí ze závazkových vztahů,
- o kterých nebylo účtováno ve výnosech,
- z nichž výnos nebyl zahrnut do základu daně z příjmů nebo byl zahrnut v samostatném základu daně nebo základu daně pro zvláštní sazbu,
- z nichž výnos byl osvobozený od daně z příjmů,
- nabytým bezúplatně.“

§ 8 ZoR pro podnikatelské subjekty rozlišuje následující druhy opravných položek k:

- pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení,
- nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994,
- pohledávkám nepatrné hodnoty, tj. do 30 000 Kč.

a) Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení

Základním předpokladem pro uplatnění opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení podle § 8 ZoR je skutečnost, že pohledávka není promlčená a byla k insolvenčnímu řízení přihlášena řádně a včas (30 dnů až 2 měsíce – pro oddlužení je lhůta stanovena na 30 dnů).

Tuto opravnou položku nemohou tvořit účetní jednotky, pokud dlužník je osobou spojenou⁹ s věřitelem.

b) Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám¹⁰ splatným po 31. prosinci 1994

Zákon o rezervách přesněji § 8a od 1. 1. 2014 v souvislosti s rekodifikací občanského práva prošel změnou termínů a pojmů, ale také zásadní věcnou změnou. Proto bude níže popsáno, jak novela ZoR změnila znění zákona při tvorbě zákonných opravných položek do 31. 12. 2013, od 1. 1. 2014 a od 1. 1. 2015.

Podle právní úpravy platné do 31. 12. 2013

Podle platné právní úpravy lze tvořit opravnou položku k nepromlčeným pohledávkám po lhůtě splatnosti, a to do výše 20 % hodnoty neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky. Pokud však uplynulo více než 6 měsíců od lhůty splatnosti a tato pohledávka je nižší než 200 000 Kč, lze tvořit opravnou položku bez ohledu na to, jestli bylo zahájeno rozhodčí nebo jiné řízení podle zvláštního právního předpisu.

Pokud pohledávky již byly nebo jsou evidovány u rozhodčího řízení, soudního nebo správního řízení a účetní jednotka se tohoto řízení účastní řádně a plní všechny předepsané úkony k uplatnění svého práva, může začít účetní jednotka vytvářet vyšší opravné položky nad 200 000 Kč, a to takto:

---

⁹ Za spojenou osobu se považuje osoba podle § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů

¹⁰ Podle NOZ § 629 je obecná promlčecí lhůta stanovena na 3 roky (36 měsíců)

Pohledávka po lhůtě splatnosti	Výše opravné položky
6 měsíců	20 % z neuhrazené hodnoty pohledávky
12 měsíců	33 % z neuhrazené hodnoty pohledávky
18 měsíců	50 % z neuhrazené hodnoty pohledávky
24 měsíců	66 % z neuhrazené hodnoty pohledávky
30 měsíců	80 % z neuhrazené hodnoty pohledávky
36 měsíců	100 % z neuhrazené hodnoty pohledávky

Podle právní úpravy platné od 1. 1. 2014

Tvorba této opravné položky je přesně vymezena v § 8a ZoR. Účetní jednotka za období, za které podává daňové přiznání, může tvořit opravné položky za těchto předpokladů a v těchto výších:

Pohledávka po lhůtě splatnosti	Výše opravné položky
18 měsíců	50 % z neuhrazené hodnoty pohledávky
36 měsíců	100 % z neuhrazené hodnoty pohledávky

V případě pohledávky nabyté postoupením, jejíž rozvahová hodnota bez příslušenství je vyšší než 200 000 Kč k datu vzniku, je dovoleno tvořit uvedené opravné položky pouze v případě zahájení rozhodčího, soudního nebo správního řízení.

Podle právní úpravy platné od 1. 1. 2015

Zákonné opravné položky k nepromlčeným pohledávkám podle znění zákona účinného od 1. 1. 2015 lze tvořit na pohledávky splatné od 1. 1. 2015. Účetní jednotka za období, za které podává daňové přiznání, může tvořit opravné položky za těchto předpokladů a v těchto výších:

Pohledávka po lhůtě splatnosti	Výše opravné položky
18 měsíců	50 % z neuhrazené hodnoty pohledávky
30 měsíců	100 % z neuhrazené hodnoty pohledávky

V případě pohledávky nabyté postoupením, jejíž rozvahová hodnota bez příslušenství je vyšší než 200 000 Kč k datu vzniku, je dovoleno tvořit uvedené opravné položky pouze v případě zahájení rozhodčího, soudního nebo správního řízení stejně jako v ZoR platného od 1. 1. 2014.

Tab. 3.1 Srovnání výkladu ZoR § 8a v jednotlivých letech

2013	2014	2015
platí limit 200 tis. Kč	neplatí limit 200 tis. Kč (s výjimkou u postupníka)	neplatí limit 200 tis. Kč (s výjimkou u postupníka)
existence 6 různých počtů měsíců po splatnosti	existence 2 počtu měsíců po splatnosti (18 a 36)	zkracuje se časový úsek po splatnosti pro 100 % na 30 měsíců
podmínka vymáhání		
vztahuje se na pohledávky vzniklé do 31. 12. 2013	vztahuje se na pohledávky vzniklé od 1. 1. 2014	vztahuje se na pohledávky vzniklé od 1. 1. 2015
znění účinné do 31. 12. 2013 lze použít na pohledávky splatné do 31. 12. 2013	znění účinné od 1. 1. 2015 lze použít na pohledávky splatné od 1. 1. 2014	

Zdroj: Líbal (2015, s. 10)

Přechodná ustanovení k ZoR určují, že pro pohledávky vzniklé ode dne nabytí účinnosti se použije znění § 8a ZoR platného ode dne nabytí.

Pro pohledávky vzniklé přede dnem nabytí účinnosti zákonného opatření Senátu se použije ustanovení § 8a ZOR ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti.

Při vyhodnocení pohledávek z hlediska tvorby zákonných opravných položek použije účetní jednotka verzi daňových zákonů platných v tom roce. Pro pohledávky vzniklé od 1. ledna 2014 použije účetní jednotka ZoR - § 8a platný pro rok 2014. Pro pohledávky vzniklé do 31. prosince 2013 je však tato verze zákona nepoužitelná a musí se na tyto pohledávky aplikovat znění zákona roku 2013. Proto je důležité, aby si účetní jednotka schovala i Daňové zákony 2013.

c) Opravné položky k pohledávkám nepatrné hodnoty, tj. do 30 000 Kč

Tvorba opravné položky podle § 8c ZoR je možná, pokud rozvahová hodnota v okamžiku vzniku pohledávky nepřesáhne 30 000 Kč a neuplatnil-li podnikatel časovou opravnou položku podle § 8a.

- nejedná se o pohledávku za upsaný vlastní kapitál,
- rozvahová hodnota pohledávky bez příslušenství v okamžiku jejího vzniku nepřesáhne částku 30 000 Kč,
- od konce sjednané doby splatnosti pohledávky uplynulo nejméně 12 měsíců a celková hodnota pohledávek bez příslušenství vzniklých vůči témuž

dlužníkovi, u nichž uplatňuje postup podle tohoto ustanovení, nepřesáhne za období, za které se podává daňové přiznání, částku 30 000 Kč.

V případě, že věřitel splní současně všechny tři podmínky, může si uplatnit vytvoření opravné položky až do výše 100 % její nehrazené rozvahové hodnoty bez příslušenství.

3.2.5 Opravné položky podle IFRS

Standard IAS 39 – Finanční nástroje: účtování a oceňování se zabývá tvorbou opravných položek. Podobné vykazování opravných položek je z pohledu Mezinárodních standardů účetního výkaznictví i České účetní legislativy. V českém účetnictví se stanovuje uznatelnost opravných položek pomocí zákona, zatímco standard IAS dovoluje snížení hodnoty pohledávek pouze na základě jasně stanovených podmínek. Standard IAS 39 říká, že finanční majetek by měl být veden v reálné hodnotě, pokud lze takovou hodnotu objektivně zjistit. Pokud není možné zjistit reálnou hodnotu, majetek by měl být zachycen v pořizovací hodnotě a tyto dvě hodnoty se poté musí vzájemně porovnat. Pokud je reálná hodnota nižší, sníží účetní jednotka účetní hodnotu pomocí opravných položek.

3.3 Tvorba opravné položky (účtování)

Tvorba opravné položky se zaúčtuje ve prospěch účtu opravné položky k příslušnému aktivu a souvztačně na stranu MD s příslušným účtem v nákladech (tř. 5). Pokud se účetní jednotka rozhodne zrušit nebo snížit opravnou položku z důvodů neopodstatněnosti při inventarizaci, při prodeji aktiva nebo při úhradě pohledávky, tak bude účtovat obráceně, než ji tvořila. Použije tytéž skupiny účtů jak při tvorbě.

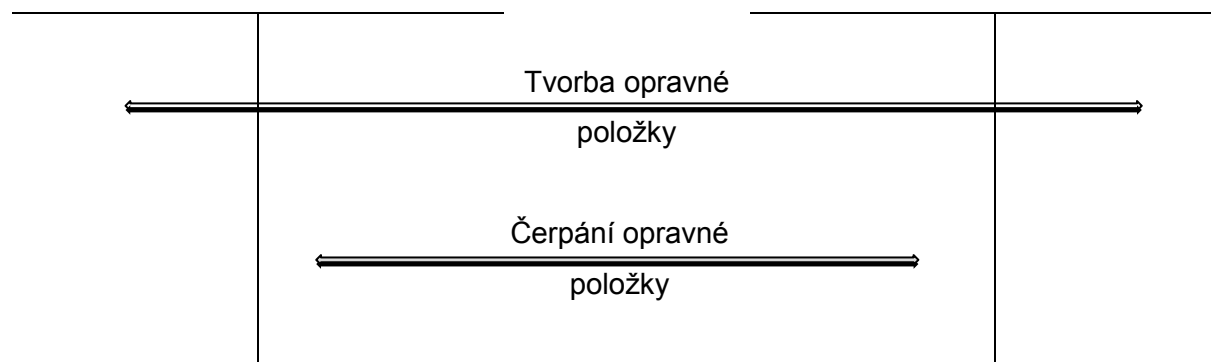
K účtování opravných položek používáme tyto nákladové účty:

- 558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek
– jde-li o opravné položky účtované dle zákona o rezervách,
- 559 - Tvorba a zúčtování opravných položek
– jde-li o majetek, který souvisí s provozní činností,
- 579 - Tvorba a zúčtování opravných položek ve finanční činnosti
– jde-li o aktivum finanční povahy,
- 589 - Tvorba a zúčtování opravných položek v mimořádné činnosti
– jde-li o majetek související s mimořádnou činností.

Důležité je nezapomenout na vytvoření analytické evidence pro účtování jednotlivých druhů opravných položek k jednotlivým majetkům.

Schéma 3.1 Účtování tvorby a rozpuštění opravné položky na skupinových účtech
55, 57, 58, 59 – Tvorba a zúčtování   09, 19, 29, 39 – Opravné položky

Zdroj: vlastní zpracování

3.4 Odložená daň k opravným položkám

Jak již bylo vysvětleno (kapitola 2.4) u odložené daně k rezervám, kdo o ní účtuje a vykazuje, tak i odložená daň k opravným položkám plní svoji funkci v účetnictví.

Opravné položky k majetku, které nejsou daňově uznatelným nákladem, zachytíme v účetnictví jako přechodné snížení hodnoty tohoto majetku. Vzniká zde rozdíl mezi účetní a daňovou hodnotou a tedy důvod pro výpočet odložené daně. Může jít například o opravnou položku k zásobám, odpisovanému dlouhodobému majetku, účetním opravným položkám k pohledávkám a ke krátkodobému finančnímu majetku. Rozdíl mezi účetní a daňovou hodnotou nám nevzniká u daňově uznatelných opravných položek k pohledávkám, tudíž není důvod pro výpočet odložené daně.

Účtování o odložené dani k opravným položkám probíhá stejně jako u předchozí zmíněné odložené daně k rezervám.

3.5 Inventarizace opravných položek

U opravných položek se inventarizace neprovádí samostatně, protože se nejedná o samostatný majetek. Při inventuře je jednotlivý majetek prověřen i po stránce ocenění, kdy inventarizační komise může dospět k výsledku, že ocenění majetku neodpovídá skutečnosti. V tomto okamžiku by se měla začít tvořit opravná položka.

Tvorba opravné položky je silně spjata s inventarizací, která se provádí minimálně 1 krát ročně. Jakmile účetní jednotka při inventarizaci zjistí, že hodnota majetku za uplynulé zdaňovací je přechodně nižší než ocenění majetku zachycené v účetnictví na příslušných aktivních účtech. V tomto případě je potřeba vytvořit opravnou položku. Ta se účtuje ve výši přechodného snížení hodnoty majetku, nikdy však nesmí převýšit hodnotu aktiva, ke kterému je tvořena. V průběhu každoroční dokladové inventarizace se zjišťuje odůvodněnost opravné položky a výše existující opravné položky.

3.6 Zachycení opravných položek ve výkazech

V rozvaze zachytíme hodnotu opravné položky v aktivech ve sloupci korekce k příslušnému majetku (jako kladná hodnota, neboť název sloupce sám o sobě představuje snížení brutto hodnoty majetku). Rozvaha je rozdělena do tří sloupců, a to na sloupec brutto, korekce a netto. Ve sloupci brutto nalezneme majetkové účty. Sloupec korekce se využívá u dlouhodobých odepisovaných aktiv, kde jsou sečteny hodnoty odpisů (oprávky) a opravných položek. U těchto aktiv však není lehce rozpoznatelné, jakou část tvoří opravné položky a jakou odpisy. Naopak u neodpisovaného majetku sloupec brutto představuje pouze výši opravných položek. Rozdílem sloupců brutto a korekce zjistíme výši netto, což představuje zůstatkovou cenu majetku.

Ve výkazu zisku a ztráty nalezneme informace o tvorbě a rozpouštění opravných položek ve třech oddílech. A to oblast provozní (bod G – Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní činnosti a komplexních nákladů příštích období), finanční (bod M – Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti) nebo mimořádnou (bod R – Mimořádné náklady).

Příloha k účetní závěrce by měla obsahovat podrobnější informace nejen o opravných položkách, které účetní jednotka tvoří, ale neměly by chybět informace o tom, zda jsou tvořeny účetní nebo daňové opravné položky, důvod tvorby, počáteční a konečné zůstatky u jednotlivých opravných položek.

4 Tvorba rezerv a opravných položek v obchodní korporaci Pars nova a. s.

V následující části této práce je představena a charakterizována společnost Pars nova a. s.. Dále je rozebrána problematika tvorby, účtování a čerpání všech rezerv a opravných položek, které obchodní korporace k 31. 12. 2014 vykazuje.

4.1 Představení a charakteristika společnosti¹¹

Společnost Pars nova a. s. sídlí ve městě Šumperk, které se nachází v podhůří Jeseníků v regionu Severní Moravy. Podnik působí v oblasti těžkého průmyslu – provádí opravy a modernizace kolejových vozidel. Patří mezi největší zaměstnavatele šumperského regionu, zaměstnává okolo 800 zaměstnanců.

Již v roce 1884 byly v Šumperku vybudovány ve své době největší a nejlépe vybavené státní dílny na území Rakousko-Uherska. Se vzrůstající modernizací železnic se již před druhou světovou válkou uvažovalo o rozšíření místního lokomotivního depa. Po válce bylo nutno se vyrovnat s jejími následky a s problematikou plynoucí z rozšířeného sortimentu lokomotivního a vozového parku.

Samotná historie obchodní korporace Pars nova a. s. v Šumperku se začala psát po II. světové válce, a to 8. prosince 1947, kdy byl položen základní kámen ke stavbě závodu na 22 ha pozemků bývalého statku Chiariho. Dne 1. června 1952 byl zahájen částečný provoz nových ČSD - Dílen. V roce 1960 tvořil šumperský podnik dva závody:

- dílna pro opravu vozidel Šumperk,
- dílna pro opravu vozidel Česká Třebová.

V roce 1973 se změnil název podniku na Železniční opravny a strojírny Šumperk (ŽOS Šumperk). Dílna v Šumperku byla původně určena pro opravu kolejových motorových vozů. Brzy zde byla vytvořena prototypová opravna, kde se opravovaly nejen motorové vozy, ale i lokotraktory všech druhů, elektrické lokomotivy prakticky všech řad a různá speciální vozidla pro údržbu trolejí. Během prvních patnácti let činnosti dílny bylo opraveno téměř 8 000 různých vozidel padesáti rozličných konstrukčních řad a typů.

---

¹¹ O společnosti [online]. Dostupné z: <http://www.parsnova.cz/o-spolecnosti>

V roce 1993 došlo k privatizaci Železniční opravny a strojírny společností Pars DMN s. r. o. Šumperk. Podnik v tomto období rozšířil svoji činnost o opravy dalších řad železničních vozidel a také tramvají.

K 1. srpnu 1999 došlo k rozdělení společnosti Pars DMN s. r. o. na dva samostatné subjekty Pars DMN CZ s. r. o. a Pars HOLDING s. r. o. Záměrem rozdělení bylo oddělit hlavní činnost od ostatních podnikatelských aktivit společnosti. Dne 1. srpna 2000 vznikla společnost Pars nova a. s. transformací Pars DMN CZ s. r. o..

Od 1. srpna 2000 vznikla akciová společnost s novým názvem Pars nova a. s. transformací Pars DMN CZ s. r. o..

V březnu roku 2008 se Pars nova a.s. stala součástí skupiny ŠKODA HOLDING, divize TRANSPORTATION, s cílem rozvíjet obor kolejových vozidel a kromě oprav a modernizací stárnoucího vozového parku intenzivně rozvíjet i výrobu nových železničních kolejových vozidel.

Dnes patří tato akciová společnost mezi nejvýznamnější firmy v oboru. Provádí široký sortiment oprav a modernizací jak železničních vozidel, tak i tramvají a od r. 2000 i trolejbusů, a to nejen pro zákazníky z České republiky, ale také ze Slovenska, Ukrajiny, Bosny a Hercegoviny a dalších evropských zemí. Svými novinkami se firma Pars nova a. s. prezentuje každý rok i na některých významných veletrzích u nás i v zahraničí:

- InnoTrans Berlín – mezinárodní veletrh kolejových vozidel,
- Mezinárodní strojírenský veletrh Brno – Transport a Logistika,
- Czech Raildays Ostrava – mezinárodní veletrh kolejových vozidel.

Zde svými úspěšnými produkty dále šíří dobré jméno českého opravárenství.

K hlavním činnostem obchodní korporace Pars nova a.s. patří:

- modernizace,
- rekonstrukce,
- hlavní a periodické opravy,
- opravy násilných poškození,
- výroba konstrukčních celků,
- výroba náhradních dílů železničních kolejových vozidel a tramvají.

Obchodní korporace Pars nova a. s. zejména modernizuje a opravuje:

- elektrické lokomotivy,
- motorové vozy,
- tramvaje,
- motorové lokomotivy,
- osobní vozy,
- elektrické dopravní jednotky,
- montážní vozy,
- agregáty.

Pars nova a.s. je držitelem certifikátů:

- Certifikát ISO 9001 TÜV SÜD Czech o zavedení a užívání systému zaručujícím kvalitu v oboru Opravy a modernizace kolejových vozidel, opravy jednotlivých agregátů a částí, výroba náhradních dílů.
- Certifikáty opravňující k opravám drážních vozidel provozovaných na území České a Slovenské republiky a drážních vozidel německých drah.
- Certifikát ISO 14001 TÜV SÜD Czech o zavedení a používání ekologicky orientovaného řízení, systému environmentálního managementu, který potvrzuje skutečnost, že veškeré činnosti v areálu Pars nova a. s. jsou řízeny a prováděny v souladu s ochranou životního prostředí.

Od vstupu společnosti do skupiny ŠKODA HOLDING, divize TRANSPORTATION (rok 2008) začala společnost Pars zpracovávat účetní závěrku také podle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS) ve znění přijatém EU. Tato účetní závěrka byla vyžadována mateřskou společností pro sestavení konsolidované účetní závěrky. Současně zpracovávala účetní závěrku podle ČÚS, kterou zveřejňovala v obchodním rejstříku. S účinností od 1. 1. 2011 došlo ke změně zákona o účetnictví, kdy zákon byl rozšířen o § 19a upravující použití mezinárodních účetních standardů pro účtování a sestavení účetní závěrky. Vzhledem k tomu, že mateřská společnost sestavuje konsolidovanou účetní závěrku za použití IFRS (§ 23a odst. 2), se nejvyšší orgán (valná hromada) společnosti Pars nova rozhodl využít možnosti sestavovat účetní závěrku pouze podle IFRS (§ 19a odst. 7). Z toho vyplývá, že účetní jednotka sestavuje statutární účetní závěrku pouze podle IFRS a tato je zveřejňována v obchodním rejstříku. Společnost má povinný audit, který od roku 2008 zpracovává společnost KPMG Česká republika Audit, s. r. o..

4.2 Opravné položky

Společnost sleduje aktuální hodnotu veškerých svých aktiv. V rámci prováděných inventarizací majetku vytváří opravné položky, které snižují hodnoty majetku dle zásad stanovených vedením společnosti ve vnitřní směrnici.

4.2.1 Opravné položky k dlouhodobému majetku

Společnost provádí jedenkrát za rok inventarizaci veškerého dlouhodobého majetku. Při této inventarizaci neprovádí pouze fyzické dohledání majetku, ale členové inventarizační komise posuzují také stav používaného majetku a jeho využití ve společnosti. Na základě této inventury jsou analyzovány jednotlivé majetky, jejichž stav neodpovídá opotřebení a které se v době inventury nevyužívají k podnikatelské činnosti. Veškeré takto zjištěné majetky jsou v informačním systému společnosti označeny a je jim přiřazen status o stavu majetku. Takto označený majetek podléhá analýze a v případě, že zjištěný hmotný majetek vykazuje účetní zůstatkovou hodnotu, vytváří společnost opravnou položku k dlouhodobému majetku.

Používané účty ve společnosti k 31. 12. 2014

092.021 - Opravná položka ke stavbám

092.022 - Opravná položka k samostatným movitým věcem

559.092 - Tvorba a zúčtování opravných položek k majetku

Tab. 4.1 Tvorba a čerpání opravné položky k dlouhodobému majetku v Kč

Účet	Stav k 1. 1. 2014	Tvorba opravné položky	Čerpání opravné položky	Stav k 31. 12. 2014
092.021	6 912 631	26 271	302 208	6 636 694
092.022	101 898	45 702	11 241	136 359

Zdroj: vlastní zpracování

Tvorba opravné položky – jedná se o nově zjištěné nevyužívané majetky při inventarizace majetku oceněných ve výši účetní zůstatkové ceny.

Rozpuštění opravné položky – jedná se o výši účetních odpisů zaúčtovaných v průběhu roku 2014 u majetků, ke kterým byla v minulých účetních obdobích tvořena opravná položka.

Opravná položka k majetku je tvořena na budoucí účetní odpisy, což jsou náklady, v následujících obdobích daňově uznatelné, proto u této opravné položky vzniká důvod pro výpočet odložené daně ve výši rozdílů účetních a daňových zůstatkových cen.

4.2.2 Opravné položky k zásobám

Společnost provádí každý měsíc vyčíslení opravných položek k zásobám podle stanovených zásad.

Opravná položka k zásobám materiálu na skladě

Na položkové sestavě skladových zásob je uvedeno datum posledního příjmu a poslední spotřeby zásob materiálu. Rozborem uvedených hodnot je proveden výběr položek bez obrátkového materiálu. Společnost vytváří opravnou položku ve výši:

- 100 % hodnoty materiálu u položek, které jsou bez pohybu déle než jeden rok,
- 50 % hodnoty materiálu u položek, které jsou bez pohybu déle než půl roku.

Dále pracovníci společnosti při inventuře zásob (jedenkrát za rok) zjišťují skutečný fyzický stav skladovaného materiálu, zda nedošlo k jeho fyzickému zastarání případně poškození. Vedoucí inventarizační komise následně navrhuje výši opravné položky.

Opravná položka k zásobám nedokončené výroby

Společnost eviduje nedokončenou výrobu na samostatných zakázkách podle objednávek zákazníků. Rozpracovává nové projekty s cílem získat nového zákazníka (např. projekt nového motorového vozu). Ve vlastní výrobě vyrábí materiál, který po ukončení výrobní zakázky aktivuje do skladových zásob. Společnost měsíčně provádí analýzu zakázek v nedokončené výrobě a provádí porovnání v čase. V případě, že zakázky v nedokončené výrobě jsou víc než jeden rok bez pohybu, vytváří společnost opravnou položku ve výši 100 % hodnoty zásob oceněné v nedokončené výrobě.

Opravná položka k zaplaceným zálohám na materiál

Společnost od roku 1996 až doposud eviduje opravnou položku k zaplaceným zálohám na materiál. Důvodem vzniku této opravné položky bylo zaplacení dodavateli zálohy na dodávku materiálu. Před splněním dodávky vstoupil dodavatel do likvidace a společnost Pars nova uplatnila své pohledávky u likvidátora. V roce 1998 byl rozhodnutím krajského obchodního soudu prohlášen konkurs na majetek tohoto dodavatele. Také v tomto momentu Pars nova uplatnila svou pohledávku u konkursního správce. Do současné doby nebylo rozhodnuto o vypořádání

konkurzního zůstatku. Společnost má vytvořenou opravnou položku ve výši 100 % zaplacené zálohy.

Používané účty ve společnosti k 31. 12. 2014

191.000 - Opravná položka k materiálu

192.100 - Opravná položka k nedokončené výrobě z projektů

192.200 - Opravná položka k nedokončené výrobě z vlastní výroby

197.000 - Opravná položka k zaplaceným zálohám na materiál

559.191 - Tvorba a zúčtování opravných položek k materiálu

559.192 - Tvorba a zúčtování opravných položek k nedokončené výrobě

559.197 - Tvorba a zúčtování opravných položek k zálohám na materiál

Tab. 4.2 Tvorba a čerpání opravné položky k zásobám v Kč

Účet	Stav k 1. 1. 2014	Tvorba opravné položky	Čerpání opravné položky	Stav k 31. 12. 2014
191.000	73 035 838	17 164 039	23 016 023	67 183 854
192.100	1 293 687	5 388 164	107 835	6 574 016
192.200	1 569 502	595 019	142 074	2 022 447
197.000	1 362 105	0	0	1 362 105

Zdroj: vlastní zpracování

Tvorba opravných položek k účtům 191.000, 191.100, 192.200 – jedná se o nově zjištěné zásoby materiálu na skladě nebo v nedokončené výrobě, na kterých nebyl zjištěn pohyb déle než 1 rok a u materiálu déle než půl roku.

Rozpuštění opravné položky – jedná se o zásoby materiálu, které byly využity na nové projekty, případně tyto zásoby byly prodány nebo fyzicky zlikvidovány. U zásob nedokončené výroby se jedná o pokračování započaté výroby a jejich dokončení a předání finálnímu zákazníkovi.

Vzhledem k tomu, že rozpuštění opravné položky vytváří možnost uplatnit náklady jako náklady související s podnikatelskou činností (spotřeba zásob, prodej zásob, likvidace zásob dle zákona o daních z příjmů § 24 odst. 2, písm. zg) vzniká u této opravné položky důvod pro výpočet odložené daně.

U účtu 197.000 v průběhu roku 2014 nedošlo ke změně opravné položky k zaplaceným zálohám. Vzhledem k tomu, že případný odpis nezaplacené zálohy na základě usnesení soudu o rozvrhu výtěžku zpeněžení majetku z konkurzní podstaty nezakládá možnost uplatnit tyto náklady jako daňově účinný náklad, nevzniká u této položky důvod pro výpočet odložené daně, neboť se jedná o trvalý rozdíl.

4.2.3 Opravné položky k pohledávkám

Společnost vytváří opravné položky k pohledávkám dle zákona o rezervách, tak aby maximálně využila možnosti uplatnění daňově účinných nákladů. Mimo zákonných opravných položek vytváří také účetní opravné položky na základě svého rozhodnutí, které je popsáno ve vnitřní účetní směrnici. Účetní opravné položky k pohledávkám, ke kterým nelze vytvářet zákonné opravné položky, vytváří dle těchto zásad:

- u pohledávek, u nichž uplynulo od konce sjednané lhůty splatnosti více než 6 měsíců, vytváří opravné položky ve výši 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- u pohledávek, u nichž uplynulo od konce sjednané lhůty splatnosti více než 12 měsíců, vytváří opravné položky ve výši 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,

Pro vysledování jednotlivých druhů opravných položek má Pars nova v účtovém rozvrhu vytvořeny samostatné analytické účty. Analytické účty odpovídají časovým pásmům platným v jednotlivých letech platnosti zákona o rezervách, stanoveným zásadám pro tvorbu účetních opravných položek k pohledávkám a nutnosti vyplnění příznání k dani z příjmů právnických osob.

Pracovníci Pars nova problematice vymáhání pohledávek věnují maximální pozornost při pravidelných schůzích představenstva.

Používané účty ve společnosti k 31. 12. 2014

391.110 - Účetní opravná položka ke krátkodobým pohledávkám – 100 %

391.117 - Daňová opravná položka ke krátkodobým pohledávkám – 100 %

391.118 - Daňová opravná položka ke krátkodobým pohledávkám – 100 %

insolvenční řízení

558.391 - Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek k pohledávkám

559.391 - Tvorba a zúčtování účetních opravných položek k pohledávkám

Tab. 4.3 Tvorba a čerpání opravné položky k pohledávkám v Kč

Účet	Stav k 1. 1. 2014	Tvorba opravné položky	Čerpání opravné položky	Stav k 31. 12. 2014
391.110	285 009	0	20 611	264 398
391.117	39 304	0	0	39 304
391.118	23 248	0	0	23 248

Zdroj: vlastní zpracování

Účet 391.110 - opravné položky k pohledávkám, ke kterým nelze vytvářet opravné položky dle § 2 zákona o rezervách. V minulých letech byly vytvořeny opravné položky k pohledávkám, které byly uplatněny ze smluvních pokut a úroků z prodlení. O těchto pohledávkách bylo při vzniku účtováno do výnosů, avšak do základu daně vstupují až při jejich zaplacení. Společnost tyto pohledávky soudně vymáhá. V průběhu roku 2014 byla zaplacena pohledávka ve výši 20 611 Kč a současně rozpuštěna opravná položka ve stejné výši. Vzhledem k tomu, že se jedná o účetní opravnou položku a je předpoklad, že tyto pohledávky budou zaplacený a zvyšují výsledek hospodaření v roce zaplacení, vzniká u této položky důvod pro výpočet odložené daně.

Účet 391.117 - opravné položky k soudně vymáhaným pohledávkám, od jejichž konce sjednané lhůty splatnosti uplynulo již více než 36 měsíců. Společnost u nich uplatňuje znění zákona platného do 31. 12. 2013. Vzhledem k tomu, že se jedná o daňově účinnou opravnou položku a náklad již byl uplatněn v daňovém přiznání (účet 558 - Tvorba zákonných opravných položek), nevzniká u této položky důvod pro výpočet odložené daně.

Účet 391.118 - opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení. Společnost tyto pohledávky přihlásila u soudu ve stanovené lhůtě a čeká na usnesení soudu o rozvrhu výtěžku zpeněžení majetku z konkurzní podstaty. Vzhledem k tomu, že se jedná o daňově účinnou opravnou položku a náklad již byl uplatněn v daňovém přiznání (účet 558 - Tvorba zákonných opravných položek), nevzniká u této položky důvod pro výpočet odložené daně.

4.3 Účetní rezervy

Společnost sleduje veškeré své činnosti a zjišťuje možné závazky plynoucí z její podnikatelské činnosti. V případě, že zjistí možnost uplatnění jakýchkoliv nákladů, vytváří účetní rezervy. Rezervy společnost vykazuje v okamžiku, kdy má smluvní či mimosmluvní závazek, který vznikl jako důsledek události v minulosti a jehož vypořádání způsobí úbytek prostředků představujících ekonomický prospěch. Pokud je dopad časové hodnoty peněz významný, odhadované budoucí peněžní toky se diskontují sazbou, která odráží současné tržní posouzení časové hodnoty peněz a specifická rizika daného závazku.

4.3.1 Rezerva na budoucí náklady u dílčí fakturace

Společnost má smluvně domluvenou etapovou fakturaci zakázky při dosažení určitého stupně rozpracovanosti. Tato fakturace objemově neodpovídá stavu zakázky v rozpracované výrobě, kdy výše fakturace předbíhá výši nedokončené výroby. Společnost na tuto část nákladů vytváří účetní rezervu poníženou o ziskovou marži dané zakázky.

Používané účty ve společnosti k 31. 12. 2014

459.000 – Rezerva - budoucí náklady dílčí fakturace

554.000 – Tvorba a zúčtování rezervy na dílčí fakturace

Tab. 4.4 Tvorba a čerpání rezervy na budoucí náklady u dílčí fakturace v Kč

Účet	Stav k 1. 1. 2014	Tvorba rezervy	Čerpání rezervy	Stav k 31. 12. 2014
459.000	40 394 806	76 586 397	40 394 806	76 586 397

Zdroj: vlastní zpracování

V průběhu roku byla rozpuštěna rezerva vytvořená v předchozích obdobích, neboť veškeré zakázky byly ukončeny a předány zákazníkovi. Na konci roku 2014 byla vytvořena rezerva na nové smluvně zajištěné zakázky. Vzhledem k tomu, že rezerva je tvořena na náklady, které budou v následujících zdaňovacích obdobích daňově účinné (osobní náklady, spotřeba materiálu, služby formou kooperace), vzniká u této rezervy důvod pro výpočet odložené daně.

4.3.2 Rezerva na osobní náklady z ročních odměn

Dle manažerských smluv společnost zjišťuje nárok na výplatu ročních odměn, které budou vyplaceny v následujícím období a týkají se výsledku hospodaření běžného účetního období.

Používané účty ve společnosti k 31. 12. 2014

459.100 – Rezerva – osobní náklady z ročních odměn

554.100 – Tvorba a zúčtování rezervy na osobní náklady z ročních odměn

Tab. 4.5 Tvorba a čerpání rezervy na osobní náklady z ročních odměn v Kč

Účet	Stav k 1. 1. 2014	Tvorba rezervy	Čerpání rezervy	Stav k 31. 12. 2014
459.100	3 004 299	3 183 438	3 004 299	3 183 438

Zdroj: vlastní zpracování

V průběhu roku byly vyplaceny odměny týkající se předchozích období a současně došlo k rozpuštění rezervy. Na konci roku 2014 byla zjištěna nová výše nevyplacených odměn a byla vytvořena nová rezerva. Vzhledem k tomu, že rezerva je tvořena na náklady, které budou následujících zdaňovacích období daňově účinné (mzdové náklady, zákonné sociální a zdravotní pojištění), vzniká u této rezervy důvod pro výpočet odložené daně.

4.3.3 Rezerva na nevyčerpanou dovolenou předchozího roku

Personální úsek společně se mzdovou účetnou každý rok zpracovává seznam zaměstnanců s nevyčerpanou dovolenou ve finančním vyjádření budoucích osobních nákladů. Tyto osobní náklady budou v následujícím roce vyplaceny v rámci mzdových nákladů a zákonných odvodů.

Používané účty ve společnosti k 31. 12. 2014

459.500 – Rezerva – nevyčerpaná dovolená předchozího roku

554.500 – Tvorba a zúčtování rezervy na nevyčerpanou dovolenou

Tab. 4.6 Tvorba a čerpání rezervy - nevyčerpaná dovolená předchozího roku v Kč

Účet	Stav k 1. 1. 2014	Tvorba rezervy	Čerpání rezervy	Stav k 31. 12. 2014
459.500	7 301 749	8 145 787	7 301 749	8 145 787

Zdroj: vlastní zpracování

V průběhu roku byly vyplaceny náhrady za dovolenou týkající se předchozích období a současně došlo k rozpuštění rezervy. Na konci roku 2014 byla zjištěna nová náhrada za nevyčerpanou dovolenou a byla vytvořena nová rezerva. Vzhledem k tomu, že rezerva je tvořena na náklady, které budou v následujících zdaňovacích obdobích daňově účinné (mzdové náklady, zákonné sociální a zdravotní pojištění), vzniká u této rezervy důvod pro výpočet odložené daně.

4.3.4 Rezerva na neuplatněné smluvní pokuty a penále

Na prováděné opravy nebo modernizace společnost uzavírá smlouvy o dílo, kde jsou uvedeny veškeré smluvní ujednání související s dodávkou smlouveného díla. Z takto uzavřených obchodních smluv vzniká společnosti možný závazek s uplatněním smluvních pokut z porušení dohodnutých podmínek především v těchto oblastech:

- pozdní dodání díla - za každý započatý den prodlení vzniká objednateli možnost uplatnit smluvní pokutu,
- dosažení stanoveného koeficientu provozuschopnosti dodaného železničního vozidla - souvisí s pozdním odstraněním záruční vady odstavených železničních vozidel,
- vady díla na komponentech způsobující pouze omezenou funkčnost, které nemají vliv na provozuschopnost železničního vozidla (např. nefunkční informační systém).

Podklady k možnému uplatnění smluvních pokut ve společnosti vyhodnocují jednotliví projektoví manažeři, kteří řídí celý výrobní proces, ale také sledují veškeré procesy po ukončené předmětné zakázce.

Používané účty ve společnosti k 31. 12. 2014

459.200 – Rezerva – neuplatněné smluvní pokuty a penále

554.200 – Tvorba a zúčtování rezervy na neuplatněné smluvní pokuty a penále

Tab. 4.7 Tvorba a čerpání rezervy na neuplatněné smluvní pokuty a penále v Kč

Účet	Stav k 1. 1. 2014	Tvorba rezervy	Čerpání rezervy	Stav k 31. 12. 2014
459.200	12 306 451	6 696 711	6 015 959	12 987 203

Zdroj: vlastní zpracování

V průběhu roku byly ze strany odběratelů uplatněny smluvní pokuty a penále související s předáním díla a současně s tím došlo k rozpuštění rezervy. Na základě provedených zjištění jednotlivými projektovými manažery dochází na konci roku k vyčíslení výše možných smluvních pokut a následně ke tvorbě rezervy. Vzhledem k tomu, že rezerva je tvořena na náklady, které budou v následujících zdaňovacích obdobích daňově účinné (smluvní pokuty a penále po zaplacení), vzniká u této rezervy důvod pro výpočet odložené daně.

4.3.5 Rezerva na záruční opravy

Na základě uzavřených smluv o dílo společnost poskytuje záruku v délce 24 měsíců. Rezerva na záruční opravy je vykázána v okamžiku, kdy je produkt popřípadě služba předána zákazníkovi. Tato rezerva je vypočtena na základě historických dat a zohledňuje i další skutečnosti, které jsou známy k datu sestavení účetní závěrky. Statistické vyhodnocování ve společnosti provádějí manažeři servisu.

Používané účty ve společnosti k 31. 12. 2014

459.600 – Rezerva – záruční opravy

554.600 – Tvorba a zúčtování rezervy na záruční opravy

Tab. 4.8 Tvorba a čerpání rezervy na záruční opravy v Kč

Účet	Stav k 1. 1. 2014	Tvorba rezervy	Čerpání rezervy	Stav k 31. 12. 2014
459.600	89 257 520	28 893 293	17 591 132	100 559 681

Zdroj: vlastní zpracování

V průběhu roku společnost postupně odstranila uplatněné záruční opravy u zákazníků a současně rozpustila rezervu vyčíslenou v předchozích obdobích k jednotlivým projektům pod zárukou, případně rozpustila nedočerpanou rezervu k zakázkám, u kterých již prošla záruční doba. Tvorba rezervy se provádí v průběhu roku na předaná železniční vozidla. Vzhledem k tomu, že rezerva je tvořena na náklady, které budou v následujících zdaňovacích obdobích daňově účinné (spotřeba materiálu, osobní náklady, cestovní náklady, externí služby při odstraňování reklamací), vzniká u této rezervy důvod pro výpočet odložené daně.

4.3.6 Rezerva na ekologii

Od zahájení výroby v roce 1952, kdy byla postavena nová dílna na opravy železničních kolejových vozidel, je v areálu provozován ekologicky náročný výrobní program s možností znečištění areálu rozpuštěnými ropnými látkami a chlorovanými uhlovodíky. Současně se zaváděním a používáním ekologicky orientovaného řízení společnosti respektující ochranu životního prostředí dle ČSN EN ISO 14001:2005 společnost zmonitorovala veškeré ekologické zátěže, které v minulosti postihly areál společnosti a nechala si odborně způsobilou osobou vypracovat posudek na likvidaci ekologických škod, včetně vyčíslení nejnutnějších nákladů na jejich odstranění. V současné době společnost neustále monitoruje stav podzemních vod v areálu a na základě tohoto monitoringu a doporučení odborně způsobilé osoby provádí vždy ke konci účetního období aktualizaci nákladů na odstranění ekologických škod. V souladu s vyhlášenou strategií se společnost snaží předcházet havarijním únikům do životního prostředí a minimalizovat dopad případných havárií a živelních pohrom do životního prostředí.

Používané účty ve společnosti k 31. 12. 2014

459.800 – Rezerva – ekologie

554.800 – Tvorba a zúčtování rezervy na ekologii

Tab. 4.9 Tvorba a čerpání rezervy na ekologii v Kč

Účet	Stav k 1. 1. 2014	Tvorba rezervy	Čerpání rezervy	Stav k 31. 12. 2014
459.800	100 000 000	0	10 000 000	90 000 000

Zdroj: vlastní zpracování

Od roku 2007 do roku 2010 společnost na základě monitoringu a zpracovaných posudků postupně vytvářela rezervu na ekologii až do výše 100 mil. Kč. V dalších letech prováděla společnost postupnou sanaci pozemků (např. budova chromovny) a v roce 2014 si nechala vypracovat revizi posudku, ze kterého vyplývá dostatečná výše rezervy ve výši 90 mil. Kč a mohlo dojít ke snížení rezervy o hodnotu 10 mil. Kč. Rezerva na ekologii je tvořena na náklady, které budou v následujících zdaňovacích obdobích daňově účinné (nakoupené služby spojené s ekologickou likvidací ropných látek), proto u této opravné položky vzniká důvod pro výpočet odložené daně.

4.3.7 Rezerva na zaměstnanecké požitky

Společnost vytváří IFRS rezervu na zaměstnanecké požitky dle platné kolektivní smlouvy uzavřené s odborovou organizací. Zaměstnancům společnosti jsou poskytovány následující zaměstnanecké požitky:

1. Při dovršení životního jubilea 50-ti let věku činí odměna 5 000 Kč. Podmínkou k vyplacení této odměny je odpracovaná doba alespoň 10 let u společnosti. Při odpracování doby kratší jak 10 let se zaměstnanci poskytnou odměna ve výši 300 Kč za každý celý odpracovaný rok u společnosti.
2. Zaměstnavatel bude zaměstnanci ve vazbě na vykonávanou práci a zápočet let nepřetržité doby zaměstnání vyplácet odměnu při příležitosti prvního skončení pracovního poměru po nabytí nároku
  - na starobní důchod – v případech vymezených § 29 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění a současně pracovní poměr skončí zaměstnanec nejdéle do konce třetího kalendářního měsíce po nabytí nároku na starobní důchod
  - na starobní důchod – v případech vymezených § 31 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění
  - na invalidní důchod 3. stupně

Pokud byl zaměstnanec zaměstnán u společnosti Pars nova a.s. 15 a více let, má nárok na odměnu ve výši 40 000 Kč. Odměna není poskytována zaměstnancům odcházejícím z důvodu nadbytečnosti. O přiznání odměny rozhoduje personální úsek po dohodě s odborovou organizací.

3. Při odpracování 30 let u firmy bude poskytnuta odměna ve výši 1 000 Kč a při odpracování 40 let bude poskytnuta odměna ve výši 2 000 Kč. Tato odměna bude vyplacena v prosinci při slavnostním setkání jubilantů se zástupci vedení společnosti a to pouze těm, kteří v daném roce odpracovali ve firmě 30 a 40 let a v době slavnostního setkání jsou v evidenčním stavu zaměstnanců.

Všechny potřebné informace o zaměstnancích pro výpočet zaměstnaneckých požitků má na starost personální úsek. Společnost rozlišuje zaměstnanecké požitky krátkodobé a dlouhodobé. Krátkodobé zaměstnanecké požitky jsou splatné do 12 měsíců po skončení účetního období a společnost je proto vykazuje v nediskontované hodnotě. Dlouhodobé zaměstnanecké požitky společnost vyčísľuje na dobu 10 let a u těchto požitků provádí přepočet pomocí diskontní sazby, která odráží současné tržní posouzení časové hodnoty peněz.

Používané účty ve společnosti k 31. 12. 2014

459.M00 – IFRS - rezerva - benefity dlouhodobé

459.M10 – IFRS - rezerva - benefity krátkodobé

554.M00 – Tvorba a zúčtování rezervy IFRS rezervy na benefity dlouhodobé

554.M10 – Tvorba a zúčtování rezervy IFRS rezervy na benefity krátkodobé

Tab. 4.10 Tvorba a čerpání rezervy - IFRS – na benefity v Kč

Účet	Stav k 1. 1. 2014	Tvorba rezervy	Čerpání rezervy	Stav k 31. 12. 2014
459.M00	3 759 469	0	952 575	2 806 894
459.M10	264 100	125 809	264 100	125 809

Zdroj: vlastní zpracování

V průběhu roku byly vyplaceny odměny dle kolektivní smlouvy a současně s čerpáním těchto odměn došlo k rozpuštění rezervy. Rozpuštění dlouhodobé rezervy bylo způsobenou fluktuací zaměstnanců a převodem části dlouhodobé rezervy do krátkodobé jako tvorba rezerva na následující rok. Vzhledem k tomu, že rezerva je tvořena na náklady, které budou následujících zdaňovacích období daňově účinné (mzdové náklady), vzniká u této rezervy důvod pro výpočet odložené daně.

Pokud byl zaměstnanec zaměstnán u společnosti Pars nova a.s. 15 a více let, má nárok na odměnu ve výši 40 000 Kč. Odměna není poskytována zaměstnancům odcházejícím z důvodu nadbytečnosti. O přiznání odměny rozhoduje personální úsek po dohodě s odborovou organizací.

3. Při odpracování 30 let u firmy bude poskytnuta odměna ve výši 1 000 Kč a při odpracování 40 let bude poskytnuta odměna ve výši 2 000 Kč. Tato odměna bude vyplacena v prosinci při slavnostním setkání jubilantů se zástupci vedení společnosti a to pouze těm, kteří v daném roce odpracovali ve firmě 30 a 40 let a v době slavnostního setkání jsou v evidenčním stavu zaměstnanců.

Všechny potřebné informace o zaměstnancích pro výpočet zaměstnaneckých požitků má na starost personální úsek. Společnost rozlišuje zaměstnanecké požitky krátkodobé a dlouhodobé. Krátkodobé zaměstnanecké požitky jsou splatné do 12 měsíců po skončení účetního období a společnost je proto vykazuje v nediskontované hodnotě. Dlouhodobé zaměstnanecké požitky společnost vyčísľuje na dobu 10 let a u těchto požitků provádí přepočet pomocí diskontní sazby, která odráží současné tržní posouzení časové hodnoty peněz.

Používané účty ve společnosti k 31. 12. 2014

459.M00 – IFRS - rezerva - benefity dlouhodobé

459.M10 – IFRS - rezerva - benefity krátkodobé

554.M00 – Tvorba a zúčtování rezervy IFRS rezervy na benefity dlouhodobé

554.M10 – Tvorba a zúčtování rezervy IFRS rezervy na benefity krátkodobé

Tab. 4.10 Tvorba a čerpání rezervy - IFRS – na benefity v Kč

Účet	Stav k 1. 1. 2014	Tvorba rezervy	Čerpání rezervy	Stav k 31. 12. 2014
459.M00	3 759 469	0	952 575	2 806 894
459.M10	264 100	125 809	264 100	125 809

Zdroj: vlastní zpracování

V průběhu roku byly vyplaceny odměny dle kolektivní smlouvy a současně s čerpáním těchto odměn došlo k rozpuštění rezervy. Rozpuštění dlouhodobé rezervy bylo způsobenou fluktuací zaměstnanců a převodem části dlouhodobé rezervy do krátkodobé jako tvorba rezerva na následující rok. Vzhledem k tomu, že rezerva je tvořena na náklady, které budou následujících zdaňovacích období daňově účinné (mzdové náklady), vzniká u této rezervy důvod pro výpočet odložené daně.

4.3.8 Rezerva na daň z příjmů

Společnost sestavuje statutární účetní závěrku dříve, než má zpracované daňové přiznání k dani z příjmů právnických osob. Přiznání k dani zpracovává daňový poradce a okamžik konečného vyčíslení daně následuje až po sestavení účetní závěrky. Proto společnost vytváří rezervu na daň z příjmů na základě předpokládaného odhadu daně, který zpracovává hlavní účetní společnosti.

Používané účty ve společnosti k 31. 12. 2014

453.000 – Rezerva - daň z příjmů

599.000 – Tvorba a zúčtování rezervy na daň z příjmů

Tab. 4.11 Tvorba a čerpání rezervy na daň z příjmů v Kč

Účet	Stav k 1. 1. 2014	Tvorba rezervy	Čerpání rezervy	Stav k 31. 12. 2014
453.000	33 429 155	33 486 880	33 429 155	33 486 880

Zdroj: vlastní zpracování

Zjištěná skutečná daňová povinnost roku 2013 byla zúčtována proti rozpuštění rezervy. Tvorba rezervy byla vytvořena ve výši odhadu daně za rok 2014.

Odložená daň s touto rezervou nesouvisí.

4.3.9 Zákonná rezerva na opravy hmotného majetku

V současné době společnost rezervu na opravy hmotného majetku dle § 7 zákona o rezervách netvoří. V minulosti společnost využívala možnost tuto rezervu tvořit, ale změnou zákona v roce 2009, kdy § 7 odst. 4 uzákonil možnost tvořit rezervu pouze za předpokladu, že budou peněžní prostředky převedeny na samostatný bankovní účet, již tuto možnost nevyužívá. Finanční prostředky, které by měla společnost uloženy na samostatném bankovním účtu, využívá k provádění oprav ihned v průběhu zdaňovacího období.

4.4 Vliv opravných položek a rezerv na VH

V následující tabulce 4.12 je uveden přehled opravných položek a rezerv vytvořených ve společnosti Pars nova a. s. v celkové výši 378 637 634 Kč. Z dočasných rozdílů je vyčíslena odložená daň (19 %) ve výši 71 670 466 Kč. Odložená daň vypovídá o daňově uznatelných nákladech v budoucnosti. Je ji nutno vyčíslit, aby se zjistil celkový vliv rezerv, opravných položek a odložené daně na výsledek hospodaření. K 31. 12. 2014 byl vyčíslen vliv na výsledek hospodaření ve výši 306 967 168 Kč.

Za předpokladu, že by společnost opravné položky a rezervy netvořila, vykazala by výsledek hospodaření v běžném období a v předchozích letech o tuto hodnotu vyšší. V tomto případě by mohlo dojít ke zvýšeným výplatám podílů na zisku, a tím pádem k nedostatku finančních zdrojů na pokrytí výdajů souvisejících s očekávanými náklady. Současně by byla porušena zásada opatrnosti.

Tab. 4.12 Vliv opravných položek a rezerv na VH v Pars nova k 31. 12. 2014 v Kč

Název opravné položky, rezervy	Účetní hodnota	Dočasný rozdíl	Odložená daň	Vliv na hospodářský výsledek
Opravná položka ke stavbám	6 636 694	-6 636 694	-1 260 972	5 375 722
Opravná položka k samostatným movitým věcem	136 359	-136 359	-25 908	110 451
Opravná položka k materiálu	67 183 854	-67 183 854	-12 764 932	54 418 922
Opravná položka k nedokončené výrobě z projektů	6 574 016	-6 574 016	-1 249 063	5 324 953
Opravná položka k nedokončené výrobě z vlastní výroby	2 022 447	-2 022 447	-384 265	1 638 182
Opravná položka k zaplaceným zálohám na materiál	1 362 105	0	0	1 362 105
Účetní opravná položka ke krátkodobým pohledávkám – 100%	264 398	-264 398	-50 236	214 162
Daňová opravná položka ke krátkodobým pohledávkám – 100%	39 304	0	0	39 304
Daňová opravná položka ke krátkodobým pohledávkám – 100% insolvenční řízení	23 248	0	0	23 248
Rezerva - budoucí náklady dílčí fakturace	76 586 397	-76 586 397	-14 551 415	62 034 982
Rezerva – osobní náklady z ročních odměn	3 183 438	-3 183 438	-604 853	2 578 585
Rezerva – neuplatněné smluvní pokuty a penále	12 987 203	-12 987 203	-2 467 569	10 519 634
Rezerva – nevyčerpaná dovolená předchozího roku	8 145 787	-8 145 787	-1 547 700	6 598 087
Rezerva – záruční opravy	100 559 681	-100 559 681	-19 106 339	81 453 342
Rezerva – ekologie	90 000 000	-90 000 000	-17 100 000	72 900 000
IFRS - rezerva - benefity dlouhodobé	2 806 894	-2 806 894	-533 310	2 273 584
IFRS - rezerva - benefity krátkodobé	125 809	-125 809	-23 904	101 905
Celkem	378 637 634	-377 212 977	-71 670 466	306 967 168

Zdroj: vlastní zpracování

4.5 Opravné položky a rezervy ve výkazech společnosti Pars nova a. s.

Opravné položky společnost eviduje v účetnictví v nákladech ve skupině 55 - Změna stavu rezerv a opravných položek se souvztažným zápisem na majetkových účtech v aktivech, proto se musí objevit na konci roku ve výkazu zisku a ztráty (viz příloha č. 2) a ve výkazu o finanční pozici (viz příloha č. 1), což podle ČÚS představuje rozvahu.

Rezervy se na konci roku objevují v nákladech na účtu 554 a souvztažně v pasivech ve skupině 45 – Rezervy, vykazují se stejně jako opravné položky v již uvedených výkazech.

Společnost Pars nova a. s. sestavuje účetní výkazy podle Mezinárodních účetních standardů. Vzhledem k tomu, že IFRS nepřikazuje formát výkazů, jen doporučuje, každá účetní jednotka si ho upravuje podle svých potřeb. Ve společnost Pars nova a. s., stejně jako v celé divizi TRANSPORTATION, se používají stejné účetní výkazy odsouhlasené auditorskou společností, a to kvůli přehlednosti a rychlejší orientaci ve výkazech pro mateřskou společnost.

Výše opravné položky ve výkazu o finanční pozici (příloha č. 1) sestaveném podle IFRS není patrná, protože uvedená výše majetku ve výkazu je již snížena o výši opravné položky. V IFRS se objevuje pouze jeden sloupec, který již v sobě zahrnuje provedené korekce (výši opravných položek). Ve výkazu rozvaha podle ČÚS jsou obsaženy sloupce brutto, korekce a netto, kde ve sloupci korekce se promítá výše opravných položek.

V ČÚS se objevují rezervy ve výkazu rozvaha pod souhrnnou položkou ostatní rezervy. V IFRS se rezervy vyskytují na různých rozvahových položkách, vstupují na jinou pozici ve výkazu například do položky závazky z obchodního styku a jiné závazky. Obdobné vykazování se provádí i do výkazu zisku a ztráty (příloha č. 2).

V následující tabulce 4.13 jsou uvedeny všechny majetkové a nákladové účty rezerv a opravných položek, jsou zde patrné rozdíly ve vykazování rezerv a opravných položek podle Českých účetních standardů a Mezinárodních standardů účetního výkaznictví a jejich umístění v jednotlivých výkazech, které společnost vytvořila k 31. 12. 2014.

Tab. 4.13 Umístění opravných položek a rezerv ve výkazech dle ČÚS a IFRS

Účet	Název účtu	Výkaz	Označení položky ČÚS	Název položky ve výkazu ČÚS	Označení položky IFRS	Položka ve výkazu IFRS
092.021	Opravná položka ke stavbám	Rozvaha	Aktiva - B.II.2.	Stavby	A.1	Pozemky, budovy a zařízení
092.022	Opravná položka k samostatným movitým věcem	Rozvaha	Aktiva - B.II.3.	Samostatné movité věci	A.1	Pozemky, budovy a zařízení
191.000	Opravná položka k materiálu	Rozvaha	Aktiva - C.I.1.	Zásoby	B.1	Zásoby
192.100	Opravná položka k nedokončené výrobě z projektů	Rozvaha	Aktiva - C.I.2.	Nedokončená výroba	B.1	Zásoby
192.200	Opravná položka k nedokončené výrobě z vlastní výroby	Rozvaha	Aktiva - C.I.2.	Nedokončená výroba	B.1	Zásoby
197.000	Opravná položka k zaplaceným zálohám na materiál	Rozvaha	Aktiva - C.I.6.	Poskytnuté zálohy na zásoby	B.1	Zásoby
391.110	Účetní opravná položka ke krátkodobým pohledávkám – 100%	Rozvaha	Aktiva - C.III.1.	Pohledávky z obchodních vztahů	B.2	Pohledávky z obchodního styku a jiné pohledávky
391.117	Daňová opravná položka ke krátkodobým pohledávkám – 100%	Rozvaha	Aktiva - C.III.1.	Pohledávky z obchodních vztahů	B.2	Pohledávky z obchodního styku a jiné pohledávky
391.118	Daňová opravná položka ke krátkodobým pohledávkám – 100%	Rozvaha	Aktiva - C.III.1.	Pohledávky z obchodních vztahů	B.2	Pohledávky z obchodního styku a jiné pohledávky
453.000	Rezerva - daň z příjmů	Rozvaha	Pasiva - B.I.3.	Rezerva na daň z příjmů	B.3	Běžné pohledávky na dani z příjmů
459.000	Rezerva - budoucí náklady dílčí fakturace	Rozvaha	Pasiva - B.I.4.	Ostatní rezervy	B.1	Zásoby
459.100	Rezerva – osobní náklady z ročních odměn	Rozvaha	Pasiva - B.I.4.	Ostatní rezervy	K.1	Závazky z obchodního styku a jiné závazky
459.200	Rezerva – neuplatněné smluvní pokuty a penále	Rozvaha	Pasiva - B.I.4.	Ostatní rezervy	K.5	Krátkodobé rezervy
459.500	Rezerva – nevyčerpaná dovolená předchozího roku	Rozvaha	Pasiva - B.I.4.	Ostatní rezervy	K.1	Závazky z obchodního styku a jiné závazky
459.600	Rezerva – záruční opravy	Rozvaha	Pasiva - B.I.4.	Ostatní rezervy	D.5	Dlouhodobé rezervy
459.800	Rezerva – ekologie	Rozvaha	Pasiva - B.I.4.	Ostatní rezervy	D.5	Dlouhodobé rezervy
459.M00	IFRS - rezerva - benefity dlouhodobé	Rozvaha	Netvoří se		D.5	Dlouhodobé rezervy
459.M10	IFRS - rezerva - benefity krátkodobé	Rozvaha	Netvoří se		K.5	Krátkodobé rezervy
554.000	Tvorba a zúčtování rezervy na dílčí fakturace	Výkaz zisku a ztráty	G.	Změna stavu rezerv a opravných položek	V.1	Změna stavu zásob vlastní výroby
554.100	Tvorba a zúčtování rezervy na osobní náklady z ročních odměn	Výkaz zisku a ztráty	G.	Změna stavu rezerv a opravných položek	N.3	Osobní náklady
554.200	Tvorba a zúčtování rezervy na neuplatněné smluvní pokuty a penále	Výkaz zisku a ztráty	G.	Změna stavu rezerv a opravných položek	N.6	Ostatní provozní náklady a výnosy
554.500	Tvorba a zúčtování rezervy na nevyčerpanou dovolenou	Výkaz zisku a ztráty	G.	Změna stavu rezerv a opravných položek	N.3	Osobní náklady
554.600	Tvorba a zúčtování rezervy na záruční opravy	Výkaz zisku a ztráty	G.	Změna stavu rezerv a opravných položek	N.6	Ostatní provozní náklady a výnosy
554.800	Tvorba a zúčtování rezervy na ekologii	Výkaz zisku a ztráty	G.	Změna stavu rezerv a opravných položek	N.6	Ostatní provozní náklady a výnosy
554.M00	Tvorba a zúčtování rezervy IFRS rezervy na benefity dlouhodobé	Výkaz zisku a ztráty	Netvoří se		N.3	Osobní náklady
554.M10	Tvorba a zúčtování rezervy IFRS rezervy na benefity krátkodobé	Výkaz zisku a ztráty	Netvoří se		N.3	Osobní náklady
558.391	Tvorba a zúčtování opravných položek k pohledávkám	Výkaz zisku a ztráty	G.	Změna stavu rezerv a opravných položek	N.6	Ostatní provozní náklady a výnosy
559.020	Tvorba a zúčtování opravných položek k majetku	Výkaz zisku a ztráty	G.	Změna stavu rezerv a opravných položek	N.5	Snížení hodnoty dlouhodobých aktiv
559.191	Tvorba a zúčtování opravných položek k materiálu	Výkaz zisku a ztráty	G.	Změna stavu rezerv a opravných položek	N.6	Ostatní provozní náklady a výnosy
559.192	Tvorba a zúčtování opravných položek k nedokončené výrobě	Výkaz zisku a ztráty	G.	Změna stavu rezerv a opravných položek	N.6	Ostatní provozní náklady a výnosy
559.197	Tvorba a zúčtování opravných položek k zálohám na materiál	Výkaz zisku a ztráty	G.	Změna stavu rezerv a opravných položek	N.6	Ostatní provozní náklady a výnosy
559.391	Tvorba a zúčtování účetních opravných položek k pohledávkám	Výkaz zisku a ztráty	G.	Změna stavu rezerv a opravných položek	N.6	Ostatní provozní náklady a výnosy
599.000	Tvorba a zúčtování rezervy na daň z příjmů	Výkaz zisku a ztráty	Q.1.	Splatná daň z příjmů za běžnou činnost	N.8	Daň z příjmů

Zdroj: Vlastní zpracování

5 Závěr

V bakalářské práci s názvem Zhodnocení systému tvorby rezerv a opravných položek ve vybrané obchodní společnosti byla provedena analýza problematiky tvorby, čerpání rezerv a opravných položek v obchodní korporaci Pars nova a. s. za účetní období 2014 podle Českých účetních standardů a Mezinárodních standardů účetního výkaznictví.

V teoretické části došlo nejdříve k objasnění uvedených pojmů týkajících se rezerv. Podle souvisejících právních a účetních předpisů byla popsána tvorba, čerpání a zrušení rezerv z hlediska účetního i daňového při provedené inventarizaci na konci účetního období, kdy se zjišťují důvody pro tvorbu a rozpuštění rezerv. Jejich promítnutí do účtování odložené daně a zachycení ve výkazech se objevuje i při sledování opravných položek, kde je dodržena stejná struktura.

Praktická část se zaměřuje nejdříve na charakteristiku obchodní korporace Pars nova a. s., kde je stručně nastíněn vývoj obchodní společnosti včetně výrobního programu. Jedná se o dceřinou společnost firmy ŠKODA TRANSPORTATION, která se zabývá opravárenstvím, modernizací výrobou kolejových vozidel.

V této společnosti dochází k vytváření jak účetních opravných položek na základě rozhodnutí účetní jednotky Pars nova a. s., tak i opravných položek tvořených v souladu se zákonem o rezervách. Společnost účtuje o opravných položkách k dlouhodobému majetku, k zásobám a k pohledávkám. Dbá na to, aby k tvorbě opravných položek k pohledávkám vůbec nedocházelo. Již při výběru zákazníka si firma ověřuje jeho platební reference, využívá možnosti placených záloh před realizací zakázky. Na každé jednání představenstva společnosti je zpracováván přehled pohledávek po splatnosti a zde jsou přijímána rozhodnutí k vymáhání těchto pohledávek.

V oblasti účetních rezerv dochází při tvorbě rezerv ke zmapování všech možných hrožících rizik souvisejících s provozováním výrobní činnosti. Vzhledem k tomu, že Pars nova a. s. patří k povinně auditované společnosti, využívá maximálně doporučení auditorské společnosti KPMG k tvorbě rezerv. Rezervy tvoří na budoucí náklady dílčí fakturace, na osobní náklady z ročních odměn, na nevyčerpanou dovolenou předchozího roku, na neuplatněné smluvní pokuty a penále, na záruční opravy, na ekologii, na zaměstnanecké požitky a na daň z příjmů. Nejpoužívanější zákonnou rezervu na opravy hmotného majetku společnost od roku 2009 netvoří

z důvodů nutné deponace peněžních prostředků na speciálním účtu. Případnou opravu dlouhodobému majetku provádí po etapách.

Pro sestavení statutární účetní závěrky Pars nova a. s. používá výkazy pouze podle IFRS. Dochází tedy k rozdílu ve vykazování oproti českému výkaznictví rezerv a opravných položek.

Závěrem je nutné konstatovat, že obchodní korporace Pars nova a. s. systematicky pracuje s oblastí rezerv a opravných položek podle aktuální platné legislativy. Každoroční výrok nezávislého auditora s kladným hodnocením dokladuje správné vedení účetnictví v této společnosti.

Seznam použité literatury

a) Odborná kniha

DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. 3. vyd. Brno: Computer Press, 2011. 327 s. ISBN 978-80-251-3652-2.

KOLEKTIV AUTORŮ (2014a). *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2014*. 12. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 424 s. ISBN 978-80-7263-862-8.

KOLEKTIV AUTORŮ (2014b). *Účetnictví podnikatelů 2014*. 11. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-448-4.

KOLEKTIV AUTORŮ (2014c). *Účetní souvztahnosti podnikatelských subjektů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 352 s. ISBN 978-80-7478-486-6.

KOVANICOVÁ, Dana. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 20. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012. 412 s. ISBN 978-80-7273-169-5.

RANDÁKOVÁ, Monika. *Finanční účetnictví pro podnikatele v příkladech*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2008, 119 s. ISBN 978-80-245-1400-0.

RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2014*. 14. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 1144 s. ISBN 978-80-7263-853-6.

ŠEBESTÍKOVÁ, Viola a kol. *Účetnictví podnikatelských subjektů II*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013. 224 s. ISBN 978-80-248-3141-1

b) Článek v odborném časopise

HORAD, Daniel. Odložená daň (od úplného začátku). *Účetnictví*. 2014, č. 10, s. 64 ISSN 0139-5661

LÍBAL, Tomáš. Jak na opravné položky k pohledávkám podle ZoR § 8a. *Účetnictví*. 2015, č. 2, s. 64. ISSN 0139-5661

c) Elektronické dokumenty a ostatní

PARS NOVA. *O společnosti* [online]. Pars nova [25. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.parsnova.cz/o-spolecnosti>

PORTÁL.POHODA. *Odložená daň* [online]. Portál Pohoda. Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/odlozena-dan/>

ÚČETNÍ KAVÁRNA. *Rezervy a opravné položky* [online]. Účetní kavárna [13. 4. 2015]. Dostupné z: [http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d33596v43045-rezervy-a-opravne-polozky/?search_query=\\$index=1196](http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d33596v43045-rezervy-a-opravne-polozky/?search_query=$index=1196)

ÚČETNÍ KAVÁRNA. *Opravné položky k majetku*. [online]. Účetní kavárna [13. 4. 2015]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d6914v9679-opravne-polozky-k-majetku/>

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam zkratk

a. s.	Akciová společnost
ČÚS	Český účetní standard
D	Dal
DM	Dlouhodobý majetek
DNHM	Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek
IAS	International Accounting Standards (Mezinárodní účetní standardy)
IFRS	International Financial Reporting Standards (Mezinárodní standardy účetního výkaznictví)
MD	Má dáti
NOZ	Nový občanský zákoník
s. r. o.	Společnost s ručením omezeným
VH	Výsledek hospodaření
VZZ	Výkaz zisku a ztráty
ZDP	Zákon o daních z příjmů
ZoR	Zákon o rezervách
ZoÚ	Zákon o účetnictví

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. 5. 2015

Monika Kuchtíková

Seznam příloh

Příloha č. 1 Výkaz o finanční pozici společnosti Pars nova a. s.

Příloha č. 2 Výkaz zisku a ztráty společnosti Pars nova a. s.